

ህዝባዊ ደሞክራሲ

የሱዳን - ስነ-ምግባር

አብ ከክልተ ወርሒ ዝሕተም ወግዳዊ ልሳን

ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓደጎት ኤርትራ

(ደግሓኤ)

የሱዳን - ስነ-ምግባር

ትሕዝቶ

- **ርእሰ-ዓንቀጽ፡**
“ ወዲ-ድሙ ነይሐድግ ግብረ-እሙ”
- ቃለ-መሕትት ምስ ብጻይ ጀማል ሳልሕ፣ አቡ-መንበር፣ ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ፡

E-mail:- hidemocrasi@yahoo.com

ርእሰ-ግንቀጽ

“ወዲ-ድሙ፣ ነይሐደግ ግብረ-እሙ”

ህዝብታት ኤርትራ፣ ኩሉ-መዳዊ ከቢድ ዋጋ ናይ ቃልሲ ከፊሎም ሃገራዊ ነጻነቱም ኣብ 1991 ካብ ዘረጋገጽሉ ከባቢ 30 ዓመታት ኣብ ዘሎ ግዝያት፣ ናይ ታሪኽ ኣጋጣሚ ኮይኑ ብሓይልን ብትላልን ኣብ ኮረሻ ስልጣን ዝተወጠሐ ጸረ ሰላም፣ ህዝብን ደሞክራሲን፣ ጸረ-ልምዓትን ዕቤትን ዝኾነ መንግስቲ ህግደፍ፣ ብዙሓት ዘይጭበጡን ዘይትግባሩን፣ ኣጎምጀውቲ ናይ ልምዓትን ዕቤትን ካልኣትን ኣብለጭለጭቲ ጭርሖታትን መብጻዓታትን እናሰምዑን ፍረ እናሰኣኑን መጸኢም እዮም።

መንግስቲ ህግደፍ ከም ኩሎም መለኽትን መዝመዝትን ገዛእቲ ስርዓታት፣ ካብ ሓሳውን መታለልን ደርባዊ ባህርያቱ እናተበገሰ፣ “ናይ ኤርትራ ልምዓትን ዕቤትን ከረጋግጽ እዩ፣ ከምተን ብኣናብር ዝጸወዓ ቅልጡፍ ልምዓት ዘረጋገጸ ሃገራት ናይ እስያ፣ ኤርትራ ሲጋፖር ናይ ቀርኒ ኣፍሪቃ ክገብራ እዩ” ወዘተ ዝብል ንህዝብታትና ዘይጭበጥ መኻን መብጻዓ ብምእታው /እናስመዐ/ ናይ ሰላምን ልምዓትን ባህርን ዕላማን ዘይብሉ ክነሱ፣ ናይ ልምዓትን ዕቤትን እስትራተጂ ብዑዶት ናይ ሰባት ዝጥረ ክመስል፣ ናብተን ብኣናብር እስያ ዝፍለግ፣ ኣብ ዝሓለፈ ታሪኽ ቅልጡፍ ልምዓት ዘረጋገጸ ዝተወሰና ሃገራት እስያ፣ ልኡኻት እናሰደደ ከታልል ከም ዝጸንሐ ናይ ህዝብታትና ናይ ቀረባ ዘይርሳዕ ተዘክሮ እዩ።

ይኹንምበር መንግስቲ ህግደፍ ናይ ሰላም፣ ልምዓትን ዕቤትን ባህረ ዘይተዓደለን ብኣንጻሩን ስለዝኾነን፣ ከልምዕን ዕቤት ሃገርናን ህዝብታትናን ከረጋግጽስ ይትረፍ፣ ናይ ልምዓት ተበግሶን ጅግሮን ወን ይኹን ከየርኣዩ ዘይትግባሩ ናይ ሓሶት መብጻዓታት እናቐያየረ፣ ንህዝብታትና ናይ ሕልሚ እንጀራ እናብለዐ፣ ብጋህዲ ግን እናድከዩ ዝመጸን ዝቐጽል ዘሎን ምዃኑ ምስክር ዘየድልዮ ታሪኻዊ ሓቂ እዩ።

ቡቲ ካልእ ገጽ ድማ፣ ንብቃልሲ ህዝብታትና ዝተረጋገጸ ሃገራዊ ነጻነትና ዝጸብኡን ንምፍራሱ ዝህቅኑን፣ ናይ ግዳም ጸላእትን ተጸባእትን ሓይልታት ከም ዘለዉ ብምስኣል፣ ብስም ሃገራዊ ነጻነትን ልዑላውነትን ዝብሉ ዛዕባታት ብምክዋል፣ ኣስካርን መታለልን ዝኾነ ፕሮፖጋንዳዊ ሜላ ብምጥቃም፣ ናይ ህዝብታትና ንጽህ ሕልና እናመዘመዘ፣ ንስለ ህልውናን ቀጻልነትን ስርዓቱ ክብል፣ ምስ ዝተፈላለዩ ሃገራት ኣብ ዝተፈላለዩ ግዝያት ውግኣት እናኸፈተ፣ ህዝብታትና ኣብ ዘይፍትሓዊ ውግኣት እናተሳተፉ፣ መጠነ-ሰፊሕ ናይ ሰብኣዊ ሂወት ሞትን ስንክልናን ከፊሎም፣ ኣዝዩ ከቢድ ሃገራዊ ቁጠባዊ ዕንወትን ምብኻንን ኣጋጢሙ፣ ህዝብታትና ከም ህዝቢ ግዳይ ናይ ኩሉ-መዳያዊ ጸገማትን ሓደጋታትን እናኾኑ መጸኢምን ይኹኑ ኣለውን እዮም።

ብስም ምክልኻል ሃገርን ምዕቃብ ነጻነትን ዝብል መደናገሪ ፕሮፖጋንዳዊ ሽፋን፣ ኣብ ርእሲቲ ኣብ ሰብኣዊ ሂወትና ዝበጸሐ ሞት፣ ስንክልናን ምፍንቓልን ስደትን፣ ምብኻን ሃገራዊ ሃብትናን “ኣብ ውግእን ኣጸጋሚ ኩነታትን ስለ ዘለና፣ ሕገ ፖለቲካዊ ሰልፍታት ከነጽድቕን ኣብ ግብሪ ከነውዕልን፣ ቅዋም መሰረት ዝገበረ ሃገራዊ ምርጫ ከነካድን ሃገራዊ ፓርላማ /ባይቶ/ ከነቐውምን ኣይንክእልን ኢና” እናበለ ህዝብታትና ፖለቲካዊ እምነት ክሕዙ ይኹን ኣብ ዓውደ-ፖለቲካ ክይሳተፉን ምሉእ ብምሉእ ብምሕራም፣ ነቲ ሓደን ኣፍራስን ዝኾነ ፖለቲካዊ እምነቱ ብሓይሊ ክቐበሉን ብኡ ክምርሑን፣ ብጉልበቶም፣ ብውላዶምን ገንዘቦምን ነዚ ህዝብን ሃገርን ዝሕምስን ዘፍርስን ዘሎ ኣረሚናዊ መንግስታዊ ጉጅለ ህግደፍ፣ እናኣገልግሎ መጸኢምን ይቐጽሉ ኣለውን።

ነቶም ካብ ኣብራኽ ጭቁናት ህዝብታትና ዝወጹ፣ ኣብ ዝተፈላለዩ ኣዕነውቲ ትካላቱ ማለት፣ ኣብ ወተሃደራዊ፣ ጸጥታውን ስለያውን ተመዲቦም ኣብ ምግልጋል ዝርከቡ ዘለዉ ዝተፈላለዩ ውጻዕት ኣካላት ሕብረተ-ሰብና፣ “ ደመወዝ ክግረልኩምን ክውሰኹምን እዩ፣ መንበሪ ኣባይቲ ክስራሓልኩም እዩ፣ ንመጠሻ ዝኸውን መሬት

ክዕደለኩም እዩ” ወዘተ ዝብሉ ልሙዳት መታለልቲ መብጻጻታት እናስመዑ፡ ዝኾነ ጠቕሚ ናይ ምርካብ፡ ናብራ ናይ ምምስራትን ስድራ-ቤት ናይ ምምራሕን ዕድሎም ብምጽባብ፡ ኣብ ዝኸፍኦ ማሕበራዊ ጸገማት ክሸመሙ እናገበሮም መጺኡን ገና ብዝኸፍኦ መልክዑ ይቕጽለሉ ኣሎን እዩ።

እዞም ካብ ብዙሓት ውሑዳት ዝጥቀሱ ዘለዉ፡ ናይ መንግስቲ ህግድፍ ናይ ሓሶት መብጻጻ ብምእታው ናይ ምድንጋርን ምኽዳዕን ሚላታትን፡ ብምስምስ ሃገራዊ ነጻነትን ምውሓስ ልዑላውነትን ከካዶም ዝጸንሐን ዘሎን ኣስካርቲ ናይ ህልቂትን ዕንወትን ፕሮፖጋንዳታትን ተግባራትን እዚኦቶም፡ ንህዝብታትናን ሃገርናን ናብ ዓዘቕቲ ስእነትን ድኽነትን ካብ ምሽግም ሓሊፉ፡ ናብ ናይ ውድቀትን ምብትታንን ሓደጋ ብሕሱም እናደፍኦም ምህላዉ፡ ዘየካትዕ ወደዓውን ታሪኻውን ናይ ህዝብታትናን ሃገርናን ብደሆታት እዮም። እዞም ብደሆታት እዚኦምን ካልኣት ወጽዓታትናን ጸገማትናን ድማ፡ ኣዕናዊ ስርዓት ህግደፍ ብቃልሲ ክሳብ ዘይተወገደ ዘሎ ግዜ ህልዋትን ቀጻልትን እዮም። ብምኻኑ ድማ፡ ሎሚውን ህልውናን ቀጻልነትን ዕድመ ስልጣኑን ክብል፡ እቶም ዝተለመዱ ኩሉ-መዳያዊ ሕሱራትን ኣብረስትን ፖለቲካዊ ሚላታቱን ተግባራቱን ኣብ ምቕጻል እዩ ዝርከብ ዘሎ።ገለ ካብኣቶም ዝቕጽሎም ዘሎ ዝተወሰኑ ነጥብታት ንምጥቃስ ዝኣክል፤

ኣብ ሞንጎ ኤርትራን ኢትዮጵያን ሰፊኑ ዝጸንሐ ወጥራ፡ መስርሕ ዘተ ብምጅማሩ ናይ ምፍጅስ ኩነታት ክቐላቐል ጀሚሩ ክነሱ፡ ነቲ ኣብ ህዝብታትና ዓቢ ሽግር ክፈጥር ዝጸንሐን ዘሎን መደብ ግዱድ ሃገራዊ ኣገልግሎት፡ ኣብ ክንዲ ንጽር ናይ ግዜ ገደብ ክህልዎ ምግባርን ምዝሕሓልን፡ ነቲ ብኣስገዳድ ኣብ ወታሃደራዊ መሳርዕ ንዓመታት ተዘሪዑ፡ ብጸገማትን ምብትታንን ናይ ስድራ-ቤቱን ኣብ ጽልሙት ኩነታት ዝነበር ዘሎ ኤርትራዊ መንእሰይ ዋላ ብከፊሉውን ይኹን፡ ተግይሹ ነብሱን ቤተ-ሰቡን ናይ ምጥቀርን ምምራሕን ዕድል ከይረከብ ተሓሪሙ እዩ። ከምኡውን እቲ ግዱድ ኣገልግሎት ናይ ግዜ ገደብ ክግበረሉ ክም ዘይኮነ፡ መንእሰይ /ወታሃደር/ ናይ ምጥሰያስ መደብ ብመጠኑውን ይኹን ክጣየሽ ዘይፍቀድ ምኻኑ፡ ብምስምስ “ኣብዚ ግዜዚ ኣብ ከባቢና ተፈጠሩ ዘሎ ትስፍው ኩነታት ከየምልጠና ብዘያዳ ተጠናኺርና ናብ ልምዓት ከንወፍር እዩ ዘለና” ብዝብል ሽፋጥን መታለልን ፖለቲካዊ ሚላ ብምጥቃም ለውጢ ብዘይብሉ ኣብዚ መዳይዚ ከካይዶ ዝጸንሐ፡ ናይ ዕንወትን ፍርስትን ተግባራቱ ኣጠናኺሩ ክቕጽሎ መኻኑዮ ብውግዒ ዝገልጽ ዘሎ።

ኣብ ኩነታት ሰራዊቱ ዝምልከት ድማ፡ ኣብ ክንዲ ዘለዎም ዝተፈላለዩ ጸገማት ክፈትሑ ዝፍትን በኣንጻሩ፡ “መዓርግ ክወሃበኩም እዩ፡ ደመወዝ ክውሰኸኩም እዩ፡ መነባብሮኹም ዘመሓይሽ ስራሓት ክንሰርሕ ኢና” ዝብል ዝተለመደ ናይ ምድንጋር ተግባራቱ ኣብ ምቕላሕ እዩ ዝርከብ ዘሎ። ካልእ ብዛዕባ ልዑላውነት ሃገር እናመሳመሱ፡ ምስ መንግስቲ ኢትዮጵያ ዝነበረ ምስሕሓብ፡ “ወያነ” ካብ ጸወታ ወጻኢ ከም ዝኾነን ዝተሳዕረን ዓው ኢሉ ብእጃዪ ከም ዘይገለጸ፡ ህዝብታትና ኣብ ክሊ እዚ ተፈጠሩ ዘሎ ሓፊሻዊ ናይ ሰላም ሃዋሁው ከልዕልዎም ንዝጀመሩ ናይ ሰላምን ልምዓትን ሕቶታት ንዘይምስማዕን ንምቕጻይን ዓሊሙ “ወያነ ካብ ስልጣንዮ ለገሱምበር ገና ኣይሞተን ኣሎ፡ ብሕጊ ዝተፈረደልና መሬትና ከይንርከብ ዝኸልኣና ዘሎውን ንሱ እዩ፡ ስለዝኾነ ከፍት ምጅማሩ ኣይተርፍን እዩ ስለዚ ተዳለዉ፡ ንልምዓትናን ምኽባር ልዑላውነትናን ንምርግጋጽ፡ ተዓጢቕና ተጠናኺርናን ክንቃለስ እዩ ዘለና” ብዝብል ኣስካርን መደናገርን ፕሮፖጋንድኡ ሎሚውን ኣጠናኺሩ እዩ ዝቕጽለሉ ዘሎ።

ነቲ ብሰንኪ ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ባህርያቱ ዘበገሶ፡ ንከባቢያውን ዓለማውን ሕግታትን ውሳኔታትን ዝጠሓሱ ኣዕነውቲ ተግባራቱ መሰረት ገይሩ ተበይንሉ ዝነበረ ማዕቀብ፡ ናይ ዓላምናን ከባቢናን ተሰማዕትን ርኹባትን ዝኾኑ ዓሰብቱ ስርዓታት፡ ህግደፍ ምሉእ ብምሉእ ናብ ጠቕሞም ክውዕለሉ ዝኸእል ኩነታት ድሕሪ ምርግጋጽም፤ ዘልዓልሉ ማዕቀብ፡ ከም ሞጉቱ ዝረትዐን ዝሰዓረን ኣምሲሉ ንህዝብታትና ናይ ምትላል ፕሮፖጋንዳ ካብ ምንፋሕ ሓሊፉ፡ ናይ ለኣኽቱን ዓሰብቱን ናይ ርሑቕን ቀረባን መንግስታት፡ ምርኡይ ተለኣኣኺ ብምኻን፡ ነዚ ናብ ሃገርናን ከባቢናን ዘንጸላሉ ዘሎ ኣሰካፊ ፖለቲካዊ ሃዋሁው፡ ከም ጽቡቕ ኣጋጣሚ ወሲዱ፡ ናብ ህዝብታትናን ሃገርናን ቃልሰናን ዓቢ ሓደጋ ከስዕብ ዝኸእል ናይ ወዲትን ክድዓትን ተወሳኺ ተልእኾ ሓዙ እዩ ኣብዚ ግዜዚውን ኣብ ምንጣፍ ዝርከብ ዘሎ።

ብሓጺና መንግስቲ ህግደፍ ሕግቅ ባህርን ዕላማን ስሱዕ ድሌትን ዝተዓደለ ናይ ገበነኛታት እኩብ ስርዓት ስለዝኾነ፡ ናይ ምትላል ፕሮፖጋንዳዊ ሚልኡ ብግዜን ኩነታትን አንጻር ይፈላለ ዳኣምበር፡ ከምቲ “አመል ካሳብ መግነዝ” ዝብሃል ምስላ አደው፡ ካብ ስልጣን ክሳብ ዘይተወገደ ኣብ ዘሎ ግዜ መሰረታዊ ባህሪኦምን ትሕዝተኣምን ክልወጡ ስለ ዘይክእሉ፡ ከምቲ “ወዲ ድሙ ነይሓድግ ግብረ-እሙ” ዝብሃል ምስላ ሕግቅ ተግባራቱ ቀጻልትን አፍረስትን እዮም ዝኾኑ። ስለዝኾነ፡ አረሚናዊ ስርዓት ህግደፍ እናታለለን እናስገደደን፡ ህዝብን ሃገርን እናኸድድን ናብ ዋጋ-ዕዳጋ እናውረደን፡ ንምፍራሶምን ምብትታኖምን ንክይቅጽል ንምግታእን ንምውጋድን መታን ክንበቅዕ፡ ኩሉ ተቓዋሚ ዓቕምና አንጻር ህግደፍ ወሁድን ዘዩቋርጽን ፕሮፖጋንዳዊ ወፍሪ ከካይድ፡ ብቐንዱ ካኣ ዘለና ዝተበታተነ ውሱን ዓቕምታትና፡ ኣብ ሓደ ብሓባር ከስርሓና ዝክእል ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር ብምዕሳል፡ ቀላጽምና አሕቢርና ንመንግስቲ ህግደፍ ንሓንሳብን ንሓዋሩን ንምውጋድ፡ ዓዳምን ተዓዳምን ከይኮና፡ አቃራራቢ ሳልሳይ አካል ከይተጸበናን፡ ብርእስ ተበጉሶና ተወሃሂድና ክንቃለስን ከንቃልስን እዩ ወድዓዊ ኩነታት ናይ ህዝብታትናን ሃገርናን ደጋጊሙ ይጽዋዓና ስለ ዘሎ ንውሁድ ሓባራዊ ቃልሲ አንጻር አዕናዊ ስርዓት ህግደፍ ብሓባር ንቃለስ።

ቃለ-መጻኢት ምስ ብጻይ ጀማል ሳልሕ ኣቦ መንበር ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ።

መጽሔት ህዝባዊ ደሞክራሲ ምስ ብጻይ ጀማል ሳልሕ ኣቦ መንበር ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ ኣብ ህልዊ ዓለማውን ከባቢያውን ሃገራውን ደምበ ተቓውሞን ውድባዊ ኩነታትና ... ወዘተን ዝተኸረ ዝገብርቱ ቃለ-መጻኢት ከም ዝሰዕብ ዮቕርብ።

ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ብጻይ ጀማል መጀመርያ ግዜኻ አወፊኻ ምስ አዳለውቲ መጽሔት ህዝባዊ ደሞክራሲ ቃለ-መጻኢት ክትገብር፡ ድልዊ ምኻንካ ቀልጢፍካ ንዝሃብና አወንታዊ መልሲ ከነመስግነካ ንፎቱ። መጀመርያ ስምካን ሓላፍነትካን ንተኸታተልቲ /መንብብቲ/ መጽሔት ህዝባዊ ደሞክራሲ መላለኻና?።

ብ/ጀማል፡ ስመይ ጀማል ሳልሕ ኢብራሂም እባሃል፡ ሓላፍነተይ፡ ኣቦ-መንበር ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራን፡ ኣቦ-መንበር ኤርትራዊ ደሞክራሲያዊ ኪዳንን እዩ።

1. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ደግሓኤ መንዩ፡ ብሕጽር ዝበለዶ ድሕረ-ባትኡ ምገለጽካልና?።

ብ/ጀማል፡ ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ /ደግሓኤ/ ናይ ሰለስተ ውድባት ውህደት/ሓድነት እዩ፡ ንሳቶም ካኣ፡ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ /ሳግም/ን ሰውራዊ ደሞክራሲያዊ ግንባር ኤርትራ /ሰደግኤ/ ኣብ 2004 ዝሰመሩ ኮይኖም፡ ኣብ 2010 ድማ ምስ ሰውራዊ ደሞክራሲያዊ ተበግሶ ኤርትራ /ሰደተኤ/ ሓድነት /ምትሕንፋጽ/ ምስግብሩ ዝተዋህበ ናይ ግንባር መጻውዒ እዩ።

ድሕረ-ባይተኣም ድማ፡ መብዛሕቲኣም ካብ ናይ ተሓኤ /ጀብሃ/ ኮይኖም፡ ተሓኤ ብሰንኪ፣ ኣብ 1981 ውሽጣዊ ዘይብቕዓታን፡ ዝተወሃሃደ መጥቃዕቲ ናይ ህግሓኤን ህወሓትን ተደፊኦ ናብ መሬት ሱዳን

ምስ አተወት፡ ካብቲ ዘጋጠመ ምፍንጫላት ሓደ ብግዝያዊት መሪሕነት ሰራዊት ሓርነት ኤርትራ /ሰሓኤ/ ዝፍለጥ፡ አብቲ እዋንቲ አብ ኮረኮነ-ታህዳይ መሬት ሱዳን ተመሰሪቱ ናብ ሜዳ ኤርትራ ብምስጋም ውድባዊ ኮንፈረንስ አካይዱ ተሓኤ ማእከላይ መሪሕነት ብዝብል ውድባዊ መጸውዒ ስም ዝቐጸለ ውድብ እዩ ነይሩ እቲ ድሕረ-ባይትኡ።

2. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ምስ ምብዛሕ ውድባትን ቡብግዚኡ ዝቀያየር አስማትን፡ ሰብ አስማተን ንምሓዝ ብጣዕሚ እናተጸገመ እዩ፡ ካብዚ ዝብገስ ንደግሓኤ'ውን ሰብ ብሳግም'ዩ ዝፈልጦ፡ እዚ ስምኩም ዲዩ ወይ ሳን እዩ ብከመይ እዩ ምሳኹም ተአሳሲሩ ክትጽውዑሉ ክኢልኩም?፡

ብ/ጀማል፡ ሓቂ እዩ ከምዚ ዝበልካዮ፡ አስማት ብዙሓት ውድባት ክትሕዝ ጸገም ኣሎ እዩ። ስለዝኾነ ካእ እዩ ነቲ ናይ ውድብና ስም ብዙሕ ሰብ ከም ውድባዊ ስምና ገይሩ ሳግም ብዝብል ዝጽዋዓና። ሳግም ዝብል ስም ውድብና ዘይኮነስ፡ አብቲ ንከባቢ 2 ዓመት ዝኣክል አብ መሬት ሱዳን /ኮሮኮነ-ታህዳይ/ አብ ዝጸናሕናሉ አብ ዝኾነ ግዜ ኩነታትና ኣጠዓዒምና፡ ካብ ስደት ናብ ሃገርና ክንምለስ ኣለና ዝብል እምነት ስለ ዝነበረና ሳግም ዝብል ቃል ካብ ሰብኹ-ሳግም /ምምላስ/ ዝግለጸሉ ስም ስለ ዝኾነ፡ መጀመርያ ስም ወግዓዊ ልሳናንና'ዩ ነይሩ።

ድሕሪኡ ካእ አብ ሓለዋና ተዋፊሩ ንዝነበረ ሰራዊት መንግስቲ ሱዳን ከይፈለጠ ብምስጢር፡ ሰራዊት ሓርነት ኤርትራ ምስ ምሉእ ንብረቱ፡ ብርክት ዝበላ ዓባይትን ናእሽቱን መካይንን ካልእ ዝተፈላለዩ መሳርሒታትን ሓዙ ብሰነ 1983 ንቐጸልነት ሓርበኛዊ ብረታዊ ተጋድሎ አብ ሜዳ ኤርትራ ንምርግጋጽ ካብ ስደት ናብ ሃገር ናይ ዝተመልሰሉ ዝተኻደ ስርሒት ስለ ዝነበረ፡ እዚ ስርሒት'ዚ ተግባራዊ ዝኾነሉ ፍጻመ ምክሳቱ ብዝያዳ ህዝብን ተቐላብቲ ሓይልታትን ከስተማቕርዎ ዝኾነ ብምንባሩ እዚ ስም ጠቢቐዎ። ነዚ ካእ'ዩ ህዝቢ ይኹን ውድባት ነዚ ከም መጸውዒ ስሙ ወሲዶም ክሳብ ሕጂ ብሳግም ዝጽውዕም'በር ወግዓዊ ስም ውድብናስ ደሞክራሲዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ እዩ።

3. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ዕላማታት ደግሓኤ ብሕጽር ዝበለ'ዩ ምገለጽካልና?፡

ብ/ጀማል፡ ደሞክራሲዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ /ደግሓኤ/ አብ ኤርትራ ህዝባዊ ፌደራላዊ ደሞክራሲዊ ስርዓት ክትከል ዝቃለስ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ውድብ እዩ። እዚ ካእ አብ ፖለቲካዊ መዳይ ናይ ሓፋሽ ህዝብታት ኤርትራ፡ ሰብአውን ደሞክራሲውን መሰላት ብምልኣት አብ ተግባር ክውዕሉ፤ ናይ ብሄራትን ብሄረ-ሰባትን ህዝብታት ኤርትራ መሰል ርእሰ-ውሳኔ ብዘይ ገደብ ክረጋገጽን ውሑስ ክኸውንን።

አብ ቁጠባዊ መዳይ፡ ናይ ሃገርና ምጣኑ-ሃብታዊ ነጻነት ዘረጋግጽን ስሉጥን ቀጻልነት ዘለዎን ዕቤት ዘጎልብትን፡ ኩሉ ህዝቢ ካብቲ ዝርከብ ምጣኑ-ሃብታዊ ዕቤት ብብደረጃኡ ተጠቓሚ ዝኾነሉን፡ ማሕበራዊ ፍትሒ ዘረጋግጹን ናይ ልምዓት ስትራተጂ ዝክተልን ብሕገ ነጻ-ዕዳጋ ዝምራሕ ክኸውን፤ ናይ ሃገርና ምጣኑ-ሃብቲ ሕርሻ-ዝመርሖ ኢንዱስትሪ ኣንፈተ ምዕባል ስትራተጂ ዝክተል ኮይኑ፡ መሬት ዘይሸየጥን ዘይልውጥን ብሓረጸን ወለድን ዘይተሓዘን፡ ናይ ብሄራትን ብሄረ-ሰባትን ህዝብታት ኤርትራ ሓባራዊ ዋንነት ኮይኑ፡ ብህዝባዊ ፌደራላዊ ደሞክራሲያዊ መንግስቲ ዝመሓደር ክኸውን እዩ ውድብና ዝኣምን። አብ ማሕበራዊ መዳይ ናይ ህዝብና ጥቕምን መሰልን ንምሕላው ዘገልግል፡ ናይ ሃገር ነጻነትን ምዕባልን ዘረጋግጽ፡ ህዝባዊ ስርዓተ-ትምህርቲ ክረጋገጽ፡ ኣፍራይን ምዕቡልን ጥዕና ዘለዎ ሕብረተ-ሰብ ንምርግጋጽ ህዝቢ ዝተማለኣ ኣገልግሎት ክረክብ ምቹእ ኩነታት

ዝፈጥር፤ ድሑር መስፍናዊ ባህልን ናይ ወጻኢ ኣሉታዊ ባህልታትን ጽልዋታትን ክውገዱ ዝገብር፤ ናይ ህዝቢ መሰልን ጠቕምን ንምሕላው ዘኸኸል ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ባህሊ ክምዕብል እዩ ዝቃለስ።

ኣብ ናይ ወጻኢ ጉዳይ፡ ናይ ሃገርና ነጻነትን ክብርን ምዕባሉን ናይ ህዝብና መሰልንን ጥቕምን ዝሕሉ ናይ ወጻኢ ቕዋም ዝኸተል፤ ውጽዓት ህዝብታት ዓለም ንፍትሕን ናጽነትን ማዕርነትን ንማሕበራዊ ግስጋስ ዝገብርዎ ምንቅስቃስ ምድጋፍ፡ ዓሌታውነትን ፋሽስታውነትን ኩሉ-መልክዓት ጥሩፍነት /ኣኸራሪነት/ን ግብረ ሽበራውነትን ኣዕናዊ ኣተሓሳስባታቶምን ተግባራታምን ብትሪ ምቕዋምን ምቕላስን ክኸውን ኢና እንርኢ።

4. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ መርገጹ ደግሓኤ ኣብ ምርግጽ ሕቶ ምሕዝነትን ሓድነትን ናይ ደምበ ተቃውሞ ኤርትራ እንታይ ይመስል መብራህካልና'ዶ?፡

ብጀማል፡ ሕብረ-ብሄራውን ብሄራውን መልክዕ ውዳበ ዘለዎም ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ዕላማ /መስመር/ ዝውገኑ ሓይልታት፡ ኣብ ክሊ ስሙር ደሞክራሲያዊ ግንባር ተመሓዝዮም ክቃለሱ፤ ሕብረ-ብሄራውያን ደሞክራሲያውያን ውድባት ካኣ ክሳብ ናብ ሓደን ዝተሓናፈጸን ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ውድብ ዝሰጋገሩ ክኾኑ፤ ተመሳሳሊ ፕግራም ዘለዎም ሕብረ-ብሄራዊ ሃገራዊ ውድባት ካኣ፡ ናብ ሓደን ዝተሓናፈጸን ውድብ ክሰጋገሩ፤ ዝኾነ መልክዕ ውደባ ይሃልዎም፡ ሕብረ-ብሄራዊ ይኹን ብሄራዊ፡ ሃግናታዊ ንጸረ ህዝቢ ስርዓት ህግደፍ ብምወጋድ ስልጣን ብሰላማውን ደሞክራሲያውን መንገዲ ምስግጋር ዝኣምኑ ብዝተሓተ መደብ ዕዮ /ቻርተር/ ኣብ ስሙር ሃገራዊ ግንባር ተማሓዝዮም ዝቃለሱ ክኾኑ እንክለዉ፡ ናብዚ ደረጃ'ዚ ዘይተሰጋገሩ፤ ንጸረ ህዝቢ ስርዓት ህግደፍ ንመውጋድ ግን ዝቃለሱ ሓይልታት ተኸኣኢልካን ተኸባቢርካን ብሰላም ሓቢርካ ብምንባር ምቕላስ ዝዕላምኡ እዩ ዝኣምን ውድብና።

5. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ምስ ህዝባዊ ግንባር ስለምንታይ ኢኹም ሓድነት ዘይገበርኩም? ፱ተ ጥሪ 1985 ስለምንታይ ኢኹም ከም መፈላለዪ መዓልቲ መሪጽኩማ?፡

ብጀማል፡ እምነት ውድብና ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ጸረ-ባዕዳዊ መግዛእቲ ዝቃለስ ዝነበረ ሓርበኛዊ ውድብ ዳኣምበር፡ ደሞክራሲያዊ ውድብ ኣይኮነን ዝብል እምነት/ገምጋም/ ስለዝነበረና ኣብ ስሙር ግንባር ሓቢርና ኣንጻር ናይ ሓባር ጸላኢና ክንቃለስ ዝብል ዳኣምበር፡ ናብ ሓደ ዝተሓናፈጸ ውድብ ክንሰጋገር ንኸኸል ኢና ዝብል እምነት ኣነበረናን፡ በዚ ኢና ክንተሓናፈጽ ዘይመረጽና።

፱ተ ጥሪ ከም መፈላለይት መዓልቲ ክንወስዳ ዝመረጽና ካኣ፡ እቲ ኩሉ ናብ ህዝባዊ ግንባር ንምእታውን ደሞክራሲያዊ ውድብና ንምሕቃቕን ዝግበር ዝነበረ ተጽዕኖታት፡ ውድብና ብእምነቱ ነጻነቱ ሓልዩ፡ ኣብ ሜዳ ኤርትራ ክቃለስ ዝተለዎም መደባት ምትዕንቓፋት እናተገበረሎም ምስ መጻን፡ እቲ ዝነበረና እንኮ ምርጫ ምስ ህዝባዊ ግንባር ዝነበረና ምሕዝነት ባቲኸና፡ ቀጻልነት ውድብና እነረጋግጹል መንገድታት ክንጸርግ ስለዝነበረና፡ እቶም እምነት ውድብና ኣዋዲቕኞም ውልቃውን ጉጅላውን ረብሓታት ይኹን፡ ነቲ ተጽዕኖታት መኪትካ እምነትካ ከተቐጽል ናይ ዘይምብቃዕ ተስፋ ቆሪጸም ናይ ኣላሽ ዝምባለታት እናሳዕረሩ ምስ ከዱ ኮታሱ፡ ክልቲኡ ሸነኻት ነናቱ ውገና ናበይ ገጹ ምኃኑ ኣብ ዝተነጸረሉ፤ ተንበርክኹቲ ነቲ ሓይሊ መሊኦም ክቋጸርሉ ዝኸኸሉ ጥበብ ኢሎም ዝረኣይዎ፡ መጀመርያ ነቲ ኣብ መላእ ከተማታት ሱዳን ነዚ ዘይቅኑዕን ዘይመትከላውን ሓድነት'ዚ ይቃወምዎ ኣለዉ ንዝበልዎም ከነረደኦም ኣለና ብዝብል፡ ኣብ ከሰላ ዝገበርዎ ኣኼባ ክዕወትሉ ኣብ ዘይከኣልሉ ግዜ፡ ኣብ ካልኣት ከተማታት ሱዳን ኣኼባ ምክያድ ትርጉም የብሉን ኢሎም ደምዲሞም።

ድሕሪዚ ካኣ ነዚ ተቃዋሞታትዚ ብውሽጢ-ውሽጢ ኣባላት መሪሕነትን ካድራትን ዘለዓዕልዎ ዘለዉ እዩ ብዝብል፡ ፀተ ጥሪ ኣብ መላእ ሱዳን ዝርከቡ ኣባላት መሪሕነትን ካድራትን ሰሚናር ክገብረሎም ብዝብል፡ ኣብ ውሽጢ ሜዳ ምስ ኣትወ ኣብኡ ቆጽዮም ክትርፈዎን፡ ነቲ ክውሰድ ዝድለ ዝነበረ ታቦግሶ ክፍሽልዎ ዘዋድድዎ ዕለትን መደብን ኮይኑ፡ ንሕና ካኣ ነቲ እንወስዶ ተቦግሶ ሽፋን ክትኮነና /ሚስጢራውነቱ/ ክሕሎ ዝሕግዝ ክኸውን ዝኸእል ኢልና ዝረኣናዮ ብምንባሩ፡ ንሕና መፈላለይትና መዓልቲ ክትኸውን ወሲና ብኡ መሰረት ስጉምቲ ወሲድና። እቲ ቦቲ ዝተወጠነ ሰሚናር ገይሮም ኩሉ ሓይልና ኣንበርኪኹም ናብ ህዝባዊ ግንባር ሒዞም ክጽንበሩ ዘዋደድዎ ውዲት ፈሺሉ፡ ውሑዳት ናብ ህዝባዊ ግንባር ተጸንቢሮም።

6. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ህዝባዊ ግንባር ድሕሪ ነጻ ምውጻእ ኤርትራ ምልካዊ ስርዓት ክኸውን እዩ ኢልኩም ገሚትኩምዶ ትፈልጡ?፡

ብ/ጀማል፡ ህዝባዊ ግንባር ድሕሪ ነጻነት ኤርትራ፡ ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ምልካዊ ስርዓት ክተክል እዩ ዝብል እምነት እንተዘይነበረና፤ ብኣንጻሩ ደሞክራሲያዊ ስርዓት ክተክልዩ ዝብል እንተዘኸውን እምነትና፡ ምስኡ ተሓናፊጽና ምተቃለስና ነርና። ውድብና ኣብ ሜዳ ኤርትራ ነጻ ኮይኑ ከይንቀሳቅስን ቀልጢፉ ናብኣም ክጽንበርን ብዙሕ ተጽዕኖታትን ዕንቅፋታትን ዝገበረሉ ምክንያት እኮ ኣብ ህዝብን ሰራዊቶምን ደሞክራሲያዊ ጽልዋታት ከዕርፈልና እዩ ኢሎም ስለዝሰግኡ እዮም ቀልጢሮም ጉዕዝኡ ከቐጽይዎ ዝተጓዩዩ። እምነት ውድብና ህዝባዊ ግንባር ድሕሪ ነጻነት ኤርትራ እንታይ ዓይነት ስርዓት እዩ ክተክል ዝብል፡ ዘይደሞክራሲያዊ መላኺ ስርዓት ክተክል ምጃኑ ብወግዓዊ ልሳንና “ሳግም” መጽሔትና ጌርና ብሰፊሕ ንህዝብን ሰራዊትን ፈተውትን ኣቐዲምና ገለጽና ኢና።

7. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ስለምንታይ ኢኹም ንሰኹም ምስ ህ.ግ ፍልልይ እናሃለወኩም ኣብቲ ባይናም ዘዳለውዎ ሪፈረንዱም ተሳቲፍኩም?፡

ብ/ጀማል፡ ንሕና ንህዝባዊ ግንባር ድሕሪ ውድቀት ስርዓት ደርግ፡ ናይ ኩሎም ተቃለስቲ ሓይልታት ናይ ሓባር ጊዜያዊ መሰጋገሪ መንግስቲ ክምስረት ንህዝባዊ ግንባር ብወግዒ መልእኽቲ ጽሑፍናሉን መርገጽና ኣነጻርና ኢና። ሪፈረንደም ክገብር ምስ ተወሰነውን ተሳትፎ ናይቲ ተቃዋሚ ሓይሊ ክረጋገጽ ሓቲትናዮ /ጽሑፍናሉ/ኢና። ነዚ ኩሉ ጸማም እዘኒ ምስ ሃቡ፡ ጉዳይ ሪፈረንደም ባይኑ ከካይዶ ምስ ወደአ'ውን ኣብ ኣካይድኡ ዘለና ትዕዛብትታት ብምግላጽ ኣብ ምድማጽ ክንሳተፍ ወሲንና።

ምክንያቱ ካኣ ሪፈረንደም ምክያድ ኤርትራ ነጻን ልዑላዊትን ሃገር ክትኸውን መቐጸልታ ናይቲ ዝተናውሐ ዕጥቃዊ ቃልሲ ሰላማዊ ቃልሲ ስለዝኾነ እዩ። ኣብ ምርግጋጽ ነጻነት ኤርትራ ካኣ ምስ ህዝባዊ ግንባር ፍልልይ ኣነበረናን። ስለዚ ካኣ ተጋደልትና ይኹን ኣመራርሓና ኣባልና ኣብቲ ሪፈረንደም ዝካየዱሉ ከባቢታት ኣብ ኢትዮጵያን ኣብ ዝተፈላለዩ ሃገራት ዝነበሩ ኣባላትና ኣኣብቲ ዝርከቡዎ ከባቢታት ከድምጹ ብውድብና መምርሒ ተመሓላሊፉ ተሳቲፎም እወ ንነጻነት ኣድሚጸም።

8. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ህግደፍ እስትራተጂካዊ ጸላኢ ህዝብታት ኤርትራ እዩ ካብ ዝበልኩምሉ ግዜ ስለምንታይ ኢኹም ካብቲ ግዜ እቲ ኣትሒዝኩም ከምቶም ካልኣት ውድባት ብዓመጽ/ዕጥቃዊ ኣገባብ ቃልሲ ክትቃለስዎ ዘይመረጽኩም?፡ ስለምንታይ ድሒርኩም ጀሚርኩም?፡

ብ/ጀማል፡ ኤርትራ ናጻን ልዑላዊትን ሃገር ኮይና ብሕብረተ-ሰብ ዓለም አፍልጦ ኣብ ዝረኸበትሉ፡ መሪሕነት ህዝባዊ ግንባር ሓርበኛዊ ተርኡ ተጸንቂቑ መሊኡ ናብ ገዛኢ ደርቢ ተሰጋጊሩ እስትራተጂካዊ ጸላኢ ህዝብታት ኤርትራ ካብ ዝኾነሉ ግዜ፡ ውድብና ብዕሊ መርገጹ ኣነጹፍ ኣብ ኣሰላልፋ ሓይልታት ኤርትራ ለውጥታት ተፈጠሩ ምህላወ ገሊጹ። ብሓጸሩ መሪሕነት ህዝባዊ ግንባር ካብ ደምበ ሰውራ /ፊታዊ/ ናብ ጸረ-ደምበ ሰውራ /ጸላኢ/ ተሰጋጊሩ ምህላውን ከመይነት ምስኡ ዝካየድ ቃልሲ ካኣ፤ ዘይሕጋዊ ሰላማዊ ኣገባብ ቃልሲ ክኸውን ከም ዘለዎ ገሊጹ ዕጥቁ ኣውራጃ። ኣብቲ ግዜ'ቲ ስርዓት ህግደፍ ዋላ እኳ እስትራተጂካዊ ጸላኢ ህዝብታት ኤርትራ እዩ ንበሎ ዳኣምበር፡ ብዕጥቃዊ ኣገባብ ቃልሲ ክንቃለሶ ወድዓዊ ኩነታት ሃገርና ብሱል ኣይነበረን። ብሓጸሩ ኣብቲ ግዜ እቲ ከም ምርጫ ዓመጻዊ ኣገባብ ቃልሲ ምኽታል ትኽክል ኣይከውንን ነይሩ።

ምኽንያቱ ካኣ፡ ኣብቲ ግዜ'ቲ ህዝብታት ኤርትራ ሃገራዊ ነጻነት ብምርግጋጽ ሓጎሶም ዝገልጹሉን፡ ሃገር ሰላም ኮይና ኢያ ኢሎም እጮይታ ክረክቡን ክምዕብሉን ተስፋታት ኣብ ዘንበረሉ፡ ንባህሪ ስርዓት ህግደፍ ብልክዕ ኣብ ዘይፈለጠሉ ንተቃለስቲ ሓይልታት “ሃገር ነጻ እንድያ ኮይና ዓድኹም ዘይትኣትወ፡ ምሳኹም ዝቃለሱ ዝነበሩ ኣትዮም እንድዮም /ዘተፈላለዩ ጉጅለታት ማለቶም እዩ /ዘብሉ ንጹሃት ሃገራውን ነይሮም እዮም።

ህግደፍ ካኣ ብዘተረጋገጸ ዓወት ሰኺሩ መን ከማይ ኢሉ ብትምክሕቲ ልቡ ሓቢጡ ኣብ ናይ ሕጽኖት መድረኽ ላዕልን ታሕትን ጸፋ-ዕፋ-ዕ ኣብ ዝብለሉ ዝነበረ ህሞት፡ ብረት ኣልዒልካ ክትቃለሶ ምፍታን ዘይተደላዩ መስዋእቲ ምኽፋልን ምልሕሓጽን እዩ ዝኸውን። ስለ ዝኾነ ካኣ ውድብና እዚ ኣገባብ ጥበብ ቃልሲ እዚ ኣብቲ እዋን እቲ እዋኑ ስለ ዘይነበረ ኣይመረጸን።

እቶም ኣብቲ ግዜ'ቲ ካብ ብረታዊ ተጋድሎ ህዝቢ ኤርትራ ኣንጻር ባዕዳዊ መግዛእቲ ኣትሒዞም ድሕሪ ምሕራር ኤርትራ'ውን ብዘይምቁራጽ ዝቐጸሉዎ ውድባት ምሰኦም ኣብዚ ኣገባብ ቃልሲ እዚ ፍልልይ ነይሩና እዩ። ንሳቶም ቅኑዕ ኣገባብ ቃልሲ እዩ ክብሉ እንከለዉ ንሕና እዋኑ ኣይኮነን ዘይተደላዩ መስዋእቲ ምኽፋልን ምልሕሓጽን እዩ ንብሎም ነይርና። ወድዓዊ ኩነታት ኤርትራ ዕጥቃዊ ቃልሲ ንምክያድ ብሱል ኣብ ዝኾነሉ ግዜ ዓመጻዊ ኣገባብ ቃልሲ ምክያድ ቅኑዕ ምኻኑ ገሊጽና።

ወድዓዊ ኩነታት ዕጥቃዊ ቃልሲንምክድ ብሱል ይኹን ዳኣምኣር ኣብቲ ግዜ'ቲ ንሕና ብረት ኣልዒልና ዕጥቃዊ ቃልሲ ከነካይድ ምቹእ ዝኾነ በዓልቤታዊ ኩነታት ኣይነበረናን። ምቹእ ባዕላዊ ኩነታት ክሳብ ዝፍጠር ብትዕግስቲ ክንጸብ ግድን ነይሩና። ብሱል በዓል-ቤታዊ ኩነታት ኣብ ዝተማላኣሉ ካኣ እንደገና ብረት ኣልዒልና ናይ ፖለቲካ-ፕሮፖጋንዳ ዕጡቓት ኣሃዱታትና ኣብ ውሽጢ ኤርትራ እናተንቀሳቐሳ ዕማማተን ከሰላሰላ ጌርና።

9. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ደግሓኤ መጻኢት ኤርትራ ፈደራላዊ ስርዓተ-ምሕደራ ክህልዎ እዩ ዝኣምን /ዝርኢ/ እዚ ተሞኩሮ'ዚ ካኣ ኣብ ጎረቤትና ኢትዮጵያውን ኣብዚ ግዜ'ዚ ኣሰሓሓቢ ኮይኑ ዘዛርብ ዘሎ እዩ፡ ኣብ ሃገርና ክዕወት'ዶ ይኸእል ትብሉ?፡

ብ/ጀማል፡ መጀመርያ ኣብዚ ዘለናዮ መዋእል ደሞክራሲያዊ ስርዓተ-ምሕደራ ክዓቢ/ክሰፍሕ/ ከም ዘለዎ ዝጥለበሉ ወቕቲ ኣብ ዘለናሉ፡ ኣሽኳይዶ ብዙሓት ብሄራትን ብሄረ-ሰባትን፡ ብዙሕነት ናይ ሃይማኖትን ባህልን ኣብ ዘለዎ ሕብረተ-ሰብ ኣብ ሓደ ቋንቋን ሃይማኖትን ባህልን ዝተፈላለዩ

ቀቢላታትን እንዳታትን አብ ዘለዎ ሃገርውን እንተኾነ፡ ፈደራላዊ ስርዓተ-ምሕደራ ነቶም ከጋጥሙ ዝኸለሉ ጎንጽታት አብ ሕቶ ምክፍፋል ፖለቲካዊ ስልጣን፤ ምምቕራሕ ሃብትን ዝሓሸ ፍታሕ ዝገብር አማራጺ ስርዓት ምሕደራ ኢልና ኢና ንርኢ። ከምኡ ስለዝኾነ ካኣ ንሕና፡ አብ ኤርትራ ፈደራላዊ ደሞክራሲያዊ ስርዓተ-ምሕደራዮ እቲ ዝሓሸ ናይ ምሕደራ ጥበብ እንብል።

መጀመርያ እዚ ተሞኩሮዚ አብ ኢትዮጵያ ዝፈሸለ ተሞኩሮ እዩ ተባሂሉ ዝተደርበዩ ወይ ዝወደቐ ኣይኮነን። ገና አየናይ ርእይቶ ይዕወት አብ መስርሕ ዘሎ እዩ። ብእምነትና ግን እቲ ጸገም ቋንቋ ማእከል ዝገበረ ፈደራላዊ ደሞክራሲያዊ ስርዓተ ምትካል ኣይኮነን እቲ ጸገም። ነዚ ማዕርነታዊ ተሳትፎ ዘፍቅድ ቅነዕ መርህ እዚ አብ ተግባር አብ ምውዓሉ ጥዑይ ደሞክራሲያዊ ስርዓተ-ምሕደራ አብ ምርግጋጽ ዘይምብቃዕ ዘጋጥም ሽግር እዩ እቲ ጸገም። እዚ እንተተፈቲሑ አብኡ ሓደሓደ ዝማዓራርዩ ነገራት እናአመዓራረኻ ብጽቡቕ ክሰርሕ ዝኸእል ንዘይምእኩል ስርዓተ-ምሕደራ አማራጺ ዘይብሉ መሳርሒ /መካኒዝም/ እዩ።

10. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ንመብትታን ተሳጢሑ ኣሎ፡ ደምበ ተቃዋሚ ኤርትራ ካኣ ኣይተጠርነፈን፡ ብከመይ ክጥርነፍ ኢኹም ትርእዩ፤ ባይቶ ይኹን ኪዳን ካልኣትካ እንታይ ግደ ክጻወቱ ይኸእሉ ትብሉ?

ብ/ጀማል፡ ህልዊ ኩነታት ህዝብና ን28 ዓመታት ብጸረ-ህዝቢ ስርዓት ህግደፍ ክብዝበዝን ክእሰርን፡ ክሳብን ክመውትን፡ ንሰደት ዛሕዛሕ ክብልን ሓሳራ-መከርኡ ክበልዕን ምጽንሑ ከይኣኸሎ፡ ህልዊ ዞባውን ዓለማውን ኩነታት ዘዕርፈሉ ዘሎ ኣሉታዊ ጽልዎታትን ተወሲኹዎ፡ ንሓደጋ ብርሰትን ምብትታንን ተሳጢሑ ምህላወ ርእሰ ግሉጽ ሓቂ እዩ። እዚ ካኣ ንደሞክራሲያዊ ተጋድሎና ብኣሉታ ክጸልዎ ባህርያዊ እዩ። እዚ ስለዝኾነ እቲ ሓቂ ደምበ ተቃዋሚ ኤርትራ ካብ ማንም ግዜ ንላዕሊ ኣብ ክሊ ሓደ ሰፊሕ ግንባር /ጽላል/ ክጥርነፍ ምድረኽ ዝሓተና ዘሎ እዩ። ኣብ ክሊ'ዚ ጽንኩር ኩነታት'ዚ ኣብ ውሽጥን ወጻእን ንቃልሲ ምቹእ ኩነታት ተፈጢሩ ንዘሎ ኣጋጣሚ ተጠቂምና ተቐላጢፍና ኣብ ጠቕሚ ደሞክራሲያዊ ተጋድሎና ክንጻጽፎን እዚ ወርቃዊ ዕድል እዚ ክንጥቀመሉ እንተዘይክኢልና፡ መዘዙ ብጣዕሚ ከቢድ ክኸውን እዩ።

እዚ ዕድል'ዚ ተመሊሱ ዘይክርከብ ይኸእል እዩ። ሃገር ድሕሪ ምብራሰን ምብትታን ውድቕቲ ሃገር ድሕሪ ምኻና እቲ ናይ ሶማልን ሶርያን ዩጎዝላቭያን ዕድል ከጋጥማ ዘይኸለሉ ምክንያት የለን። ወይ'ውን ብካልእ መልክዕብ ብታሕቲ-ታሕቲ ብሰላሕታ ልዑላውነታ እናተሸርሸረ ቀስብቀስ ዋና ዘይብላ፡ ካብዚ ሕጂ ዘላቶ ብዝኸፍኦ መልክዑ ዝኾነ ናይ ወጻኢ ሓይሊ ፊን ከም ዝበሎ ዝረግጸን ዝዕንድረላን ኮይና ጠቕሊላ ንረብሓ ካለኣት እተገልግል ሃገር ክትከውን ትኸእል። ስለ ዝኾነ ካኣ ምጥርናፍ ደምበ ተቃዋሚ ኤርትራ መተካእታ ኣይጸንሖን ሕጂ'ውን የብሉን።

ውድብና እዚ ኣብ ጸብጻብ ብምእታው፡ ብተደጋጋሚ ጸዋዒት ክገብር ጸኒሑ እዩ። ኤ.ሃ.ባ.ደ.ለ ካብ ባይቶ ወጻኢ ውድባትን ሰቪካዊ ምንቅስቃሳትን ብጭርሖ “ይኣክል” ዝካየድ ዘሎ ህዝባዊ ተቃዋሚታትን ብሓባር ኣብ ዝውድብዎ ዋዕላ ኣትዮም ተጠርኒፎም ብሓደ ኣንፈት ንስርዓት ህግደፍ ክምክቱ ይህልዎም በሃልቲ ኢና። ባይቶ ይኹን ካብ ባይቶ ወጻኢ ዘለዉ ኩሎም ውድባትን ምንቅስቃሳትን ነዚ መደብ'ዚ ኣብ ተግባር ንምውዓል፡ ብቀረባ እናተራኸቡ ተላዚቦም ናብ ሓደ ጥሉል ውሳኔ ክበጽሑ ተበግሶ ዘተ ኣብ ሞንጎ ፖለቲካዊ ሓይልታት ክጅመር፡ ካብኡ ቀጺሉ ካኣ እናሰፍሖ ምስ ኩሉ ኣካላት ተቃዋሚ ናብ ሓደ ናይ ሓባር ተረድኦ ክበጽሑ፡ ከም ሓደ ኣገባብ ምውሳድ

እንተተካኢሉ ካላ ኩሉ ተቃዋሚ ሓይሊ ምንቅስቃስ ዝርከበሉ አገባብ ሰሪዑ፡ ነዚ መደባት'ዚ ተለሙ ከመይ ናብ ዝሰፍሐ ጽላል ይሰጋገር ክላዘብ ይህልዎ ንብል።

ባይቶ ከም ዝሰፍሐ ጽላል ደምበ ተቃዋሚና መጠን ተበግሶ ወሲዱ ምስ ኩሎም አገደሲ ተራ ክጸውቱ ዝኸእሉ ተላዚቡ፡ ነዚ ዕማም'ዚ ኣብ ምቅልጣፍ አገዳሲ ተራ ምተጸወተ ንብል። እንተዘየለ እቲ ኩነታት ከም ዘለዎ እንተቐጸሉ፡ ትርፉ ህዝብና ተስፋ ቆሪጹ ሳዕቤኑ ዘገምታዊ ምድኻም ኮይኑ ናብ ኩሉ ደምበ ተቃዋሚ ዝመሓላለፍ እዩ ዝኸውን።

ኤዲኪ ብዝምልከት ካላ ብእምነት ውድብና፡ ካብ ካልኣይ ውድባዊ ጉባኤና አትሒዝና ፖለቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ ኣብ ክሊ ሓደ ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር ክጥርነፉ ከም ዘለዎም ጸዋዒት ዝገበርና ኮይና፡ ኤዲኪ ካላ ኤሃባደለ ጉባኤኡ ክሳብ ዝላዘምን ሰፊሕ ናይ ፖለቲካዊ ሓይልታት ግንባር ከሳብ ዝግበር /ዝምስረት/ ነዚ ክልቲኡ ግንባራት'ዚ ናብዚ ትካላዊ አሰራርሓ ክሰጋገር ዝተወሰነ ዕማማቱ እናካየደ ክጸንሕ ዳኣምበር፡ ከም ግንባር ንበይኑ ከምቲ ዝነበሮ ክቐጽል ዝግለመ ኣይነበረን። ስለዚ ሕጂውን እንተኾነ፡ እቲ ናይ ፖለቲካዊ ሓይልታት ሰፊሕ ግንባር ምስ ተመስረተ /ተገብረ/ ዕማሙ ወይ ህላዊኡ ምስኡ ኣብ ፍጻመ ዝበጽሕ እዩ ዝኸውን።

11. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ስለምንታይ እዩ ሃገርና ትኹን ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃ ንልዕለ ሓያላን ሃገራት ዓለምናን ዞባናን ክሳብ ክንድዚ ሰሓቢ ኮይኑ ንፍትሓዊ ሕቶና ቅድም ይኹን ሕጂ ከተዓናቕፎ ዝጸንሐን ዘሎን?፡

ብ/ጀማል፡ ሃገርና ትኹን ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃ፡ ንዞባውን ዓለማውን ርእሰ-ሓያላን ሃገራት ሰሓቢ ዝኾነሉ ሕጂ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ኤርትራ ከም ሃገር ቅድሚ ምቕማ አትሒዙ ይኹን ድሕሪ ምቕማ ኣብ መመዋእሉ ሓይሊ ሚዛን ዝሓዙ ሓይልታት፡ ግሪኻውያን፡ ቱርካውያን፡ ግብጻውን፡ ኢጣሊያውያን፡ ኢንግሊዛውያን ኣሜሪካውያን ሶቪታውያን ብቀጥታ ይኹን ብተዘዋዋሪ ናይ ሃገርናን ከባቢናን ባህርያዊ ሃብትን ሕሱር ሰብኣዊ ጉልበትን ክብዝብዙ፡ ስትራቴጂካዊ ረብሓታቶም ክዕቅቡ ቀጥታዊ ወይ ዘይቀጥታዊ ሰወር ግዝኣታቶም ከስፋሕፍሑ ልዑል ቆላሕታ ሂሮም ይሰርሑ ከም ዝነበሩ ዝፍለጥ እዩ።

ናይዚ ቀንዲ ምክንያት ካላ ቀዳማይ ሃገርና ትኹን ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃ ዝርከበሉ ከባቢ ናይ ቀይሕ ባሕርን ባብኤልመንደብን ወሽመጥ ዓደንን ህንዳዊ ውቅያኖስን ማእከላይ ምብራቕን ሃብታም ናይ ነዓድን ዝተፈላለዩ ማዓድናት ዝርከቦ ከባቢ ብምኻኑ። ካልኣይ ኣብ ኣዝዩ ስትራቴጂካዊ ቦታ ዝተደኮነ ብምኻኑ፡ ዓለማዊ ናይ መስመር ንግዲ ዝመሓላለፈሉ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ናይ ሕርሻን ነዓድን ካልኣት መዓድናትን ንቴሪዝም ከገልግል ዝኸእል ባህርያዊ ሃብትን፡ ብዙሕ ዓያዪ ሰብኣዊ ጉልበትን ልዕሊ ሰለስተ ሚእቲ ሚልዮን ዝግምት ህዝቢ ዝነበረሉ ዓቢ ናይ ንግዲ ዕዳጋ ክኸውን ዝኸእል ከባቢ ብምኻኑ። ሳልሳይ ካላ ናብ ዝሰፍሐ ባህርያዊ ሃብትን ሕሱር ሰብኣዊ ጉልበትን ንምምዝማዝ ናብ ማእከል ዝርከባ ሃገራት ኣፍሪቃ መሰጋገሪ ስትራቴጂካዊ ቦታ ኣቀማምጣ ዘለዎ ብምኻኑ እዩ።

ከምዚ ዝኣመሰለ ዕዙዝ ተደላይነት ዘለዎ ከባቢ ብምኻኑ'ዩ ሃገርና ትኹን ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃ ኣብ ማእከላይ ምብራቕ ዝኸሰቱ ጎንጽታት ብቀጥታ ይኹን ብተዘዋዋሪ መንገዲ ንዞባና ይኹን ንሃገርናን ደሞክራሲያዊ ተጋድሎናን ዝጸልዉ ኮይኖም፡ ኣብዚ ከባቢታት'ዚ ቅልውላው ዝፍጠሩ። ኣብ ኣርባዓታት ፍትሓዊ ነጻነታዊ ሕቶናውን ምስቲ ኩሉ ባዕላዊ ድክመታቱ ከምዚ ዝኣመሰለ ናይ ርእሰ-ሓያላን ሃገራት ምትእትታው ስለ ዘጋጠሞ እዩ ኣብቲ ግዜ'ቲ ክዕወት ዘይከኣለ።

12.ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ናይ ኤርትራን ኢትዮጵያን ግጭት ብሓቂ ናይ ዶብ ግጭት ዲዩ ወይስ ካልእ ምክንያት ነይርዎ?፡

ብ/ጀማል፡ ናይ ኤርትራን ኢትዮጵያን ግጭት፡ ጠንቁ ናይ ዶብ ግጭት ኣይኮነን። ኣብ ዶብ ካብ መስርሕ ብረታዊ ተጋድሎ ናይ ክልቲኡ ህዝብታት ኣትሒዞ ዘይተፈትሑ ጉዳያት ነይርዎ። ድሕሪ ነጻነት ክልቲኡ ሃገራት ንምፍተሖም ዘተታት የካይድኳ እንተነበረ፡ መዕለቢ ዘይተገብረሎም ዝነበሩ ኮይኖም፡ እዚኦም ግን ጠንቁ ናይ ዶብ ግጭት ኣይነበሩን።

ስርዓት ህግደፍ ግን ነዚኦም ክም ሽፋን ተጠቂሙ ኩናት ከባርዕ ምክንያት ዝኾነዎ፡ እቲ ደረት ዘይብሉ ብሕጋውን ዘይሕጋውን ናይ ኮንትራባንድ መንገዲ ዝብዝብዞ ዝነበረ ሃብቲ ኢትዮጵያ ሕጋዊ መንገዲ ንምትሓዙ፡ እቲ ናይ ንግዲ ልውውጥ ኣብ ክንዲ ብናቕፋን ብብርን ዝኸውን፡ ከምቲ ናይ ካልኣት ኅረባብቲ ዓድታት ብደላር /ብኤልሲ LC/ ክኸውን ኢትዮጵያ ርእይተኦም ምስ ገለጹ፡ ንሱ /መ/ህግደፍ/ ብብርን ብናቕፋን ክኸውን ኣለዎ ብዝብል እቲ ኣብዚ ጉዳይዚ ዝተኻየደ ልዝብ ኣብ ዕጽው መንገዲ በጸሑ።

ስርዓት ህግደፍ ኣብቲ ጊዜ እቲ ቦቲ ኣኪብዎ ዝነበረ ኮምራ ብረትን ብዙሕ ወታሃደራዊ ሓይልን ተመኪሑ እቲ ከዛርብ ዝጸንሐ ቦታታትን ካልእን ብሓይሊ ብምሓዝ ብተጽዕኖ ኣብ ርእይትኡ ከንበርከኹም ብምሕላን፡ ሕሉፍ ቁጠባዊ ረብሓታት ንምብዝባዝ ዘበገሶ ዳኣምበር ናይ ዶብ ግጭት ዘበገሶ ጠንቁ ኣይነበረን።

13.ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ናይ ኢትዮ ኤርትራ ናይ ሰላም ስምምዕ ክዕወት ይክእል እዩዶ ትብሉ? ዘተኣማምን ዘላቂ ሰላም ናይ ክልቲኡ ሃገራት ይኹን ዞባ ቀርኒ-ኣፍሪቃ ብከመይከ ክረጋገጽ ይክእል?፡

ብ/ጀማል፡ ናይ ኢትዮ-ኤርትራ ናይ ሰላም ስምምዕ ብፀ ሓምሌ 2018 ጥቅልል ዝበሉ ፭ ነጥብታት ሒዞ ኣብ ኣስመራ ካብ ዝተፈራረምሉ ጊዜ ንድሕሪት፡ ንልዕሊ ሓደ ዓመት እናተጓተተ መጸኢ ኣሎ። እዞም ጥቅልል ዝበሉ ስምምዕት እዚኦምውን እንተኾነ፡ ዝርዝር ዝበለ ናይ ኣፈጻጽመኦም መምርሒታት ክወጸሎም እዩ ተባሂሉ ተስፋ ዝተገብረሉ ክሳብ ሕጂ ወጸኡ ንህዝቢ ግልጺ ዝኾነ ጉዳይ የለን። እቶም ሽዕኡ ብውዑዩ ታሕትን-ላዕልን እናተጓዩኻ ዳንኬራ ዝህረመሎም ዝነበረ ርክባትውን እንተኾነ፡ ግልጽነት ዘይብሎም ጭቡጥ ዝርዝር ውጽኢት ናይዞም ስምምዕት እዚኦም ዝገልጹ ኣይነበሩን።

ብርግጽ ኣብዞም ጉዳያት እዚኣቶም ኣዛረብቲ ክኾኑ ዝክእሉ ጉዳያት ኣለዉ እዮም። ኣምበሳድር ኢትዮጵያ ኣብ ኤርትራ ኣቶ ሬድዋን ሑሴን ክዝረበሎም ተታሒዞም ኣለዉ ዝበሎም ዛዕባታት ይኹኑ ካልኣትን ህግደፍ እንታይ እዩ ዝበል ኣብኣም ግልጽነት ስለ ዘየለ ዝፍለጥ ጉዳይ የለን። ብፍላይ ካኣ ኣብቲ ጠንቁ ናይ ዶብ ግጭት ዝኾነ ናይ ንግዲ ልውውጥ ኣገባባትን ጉዳይ ካሕሳን፡ ኣጠቓቕማ ናይ ወደባትን ባሕርን ዋላ ብዙሕ ሕቶታት ዝፈጠሩ ጉዳያት እንተኾነ፡ ከመይ እዩ ሕጂኸ ርእይትኡ ኣብታ ጠንቁ ናይ ኩናት ዝኾነት ጉዳይ እንታይ ክኸውንዩ ወይ ርእይቶ ናይ ኢትዮጵያ ዝፍለጥ ኣይኮነን። እዚ ኣብ ልዝብ ምስ ተኣትዎ ምናልባት ሽዕኡ እቲ ሓቀኛ ባህሪ ናይቲ ስምምዕ ኣንፈት ኣርእዩ ሸፍንፍን ኣሉ ዘሎ መጋረጃ ዝቕንጠጥዩ ዝኸውን ዝመስለና።

እዚ ስምምዕዚ ክዕወት ወይ ዘይክዕወት ዝኸውን ውሽጣዊ ኩነታት ናይ ክልቲኣን ሃገራትን ኣብ ደገፍቶም ናይ ወጻኢ ሓይልታትን ዝምርኮስ እዩ ዝመስለና። ዘተኣማምን ዘላቂ ሰላም ክልቲኡ ሃገራትን ዞባ ቀርኒ-አፍቃን ዝረጋገጽ፣ ብቀዳምነት ነፍስ-ወከፍ ሃገር ምስ ህዝባ ሰላም ገይራ ደሞክራሲያዊ ስርዓተ-ምሕደራን ቁጠባዊ ምዕባለ ኣብ ምርግጋጽ እንተተረባረቦም፣ ኣብ ሞንጎ ኤርትራን ኢትዮጵያን ይኹን ዞባ ቀርኒ-አፍቃን ዘላቂ ዘተኣማምን ሰላም ክረጋገጽ ይካኣል።

እቲ ኣብ ኢትዮጵያን ኤርትራን ዘሎ ስርዓተ-ምሕደራ ኣብ ኢትዮጵያ ዝሕሸ ደሞክራሲያዊ ስርዓተ-ምሕደራ ክህሉ እንክሎ፣ ኣብ ኤርትራ ግን እዚ ስለ ዘይተረጋገጸ እቲ ሰላም ግዝያዊ ዳኣምበር፣ ዘላቂ ሰላም ናይ ክልቲኣም ህዝብታትን ስርዓታቶምን ክኸውን ኣይካኣልን እዩ። ደሞክራሲያዊ ስርዓተ-ምሕደራ ዘይብሉ ስርዓት፣ ጉዳይ ሃገርን ህዝብን ዘይኮነ ጸቢብ ውልቃውን ጉጅላውን ረብሓታቱ ብቐዳምነት ስለ ዘገድሶ እዚ ረብሓታትዚ ኣብ ዝጎድለሉ ወይ ዝቋረጸሉ፣ እቲ ሰላም ፈራሲ እዩ ዝኸውን።

14. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ስርዓት ህግደፍ ሕጂ'ውን ተሰለፍ ተኣንጎት ይብል ኣሎ እዚ እንታይ እዩ ዕላምኡ?

ብጅማል፡ ስርዓት ህግደፍ ተሰለፍ ተኣንጎት ዝብሎ ዘሎ ኣብዚ ቐረባ እዋን ዙፍት ክኸፍት ደልዩ ኣይመስለናን። ሕጂ ንናይ ውሽጢ ፖለቲካዊ ሃልኪ እቲ ሰራዊት ይኹን ህዝቢ ቆላሕትኡ ኣብ ክንዲ ኣብ ውሽጣዊ ጉዳይ ሃገሩ ዝገብር ንግዳም ክጥምት ዝገብር ሽርሕታት ኮይኑ ብናይ ርሑቕ ኣንጻር ካኣ እንተንበይኑ ወይ መሻርኽተይ ምስ ዝብሎም ኣካላት ከም ኣመሉ ዝተዋደደ ስርሒት ኣብ ምፍጻም ክጥቀመሎም ዝሓለነ ክኸውን ይኸእል እዩ ኢልካ ክግመት ይካኣል።

15. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ኣብ ሃገራት ኣፍሪቃ ብዙሓት እዩን ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ስርዓት ኣብ ምህናጽ ተጸጊመን ንውድቀት እናተሳተጣሓ ዝጸንሐን ዘለዋን እንታይ'ዩ እቲ ጠንቂ ትብሉ? ንሰኹም ኣብ ኤርትራ ስልጣን እንተሓዘኩም ካብዚ ናይ ውድቀት ተሞኩሮታትዚ ክትድሕኑ እንታይ ስርዓተ-ምሕደራ ክትክተሉ እትርእዩ?

ብጅማል፡ ሓቂ እዩ ከምቲ ዝበልካዮ ብዙሓት ሃገራት ኣፍሪቃ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ስርዓት ኣብ ምዕዋት ተጸጊመን ንውድቀት ዝተሳጠሓ ውሑዳት ኣይኮናን። እቲ ኣብዘን ሃገራት እዚኣን ስልጣን ዝሕዝ ገዛኢ ሓይሊ ወይ ፓርቲ መጀመርያ ንገዛእ ርእሱ ሓራ ኮይኑ፣ ካብ ትምክሕትን ጽበትን ዝተናገፈ፤ ብደሞክራሲያዊ ኣተሓሳስባን ስነ-ምግባርን ዝተሃነጸ ክኸውን የድሊ። በዚ ኣቢሉ ካኣ ኩሉ ግዜ ብዘይምቁራጽ ውሽጣዊ ጽራቱ እናፈተሸ ካብ ኩሉም መልክዓት ግዕዝይና ተናጊፉ ሃብትን ስልጣንን ሃገር ብማዕርነታውን ፍትሓውን መንገዲ ከመቐርሕ ዝኸእል፣ ድሕረትን ድኻሕትን ንምውጋድ ረብሓ ህዝብን ሃገርን ቅድሚት ሰሪዑ ጥዑይ ደሞክራሲያዊ ስርዓተ-ምሕደራ ወዘተ ክረጋገጽ ምስ ዝበቐዕ እዩ ተቐባልነት ረኺቡ ዕውት ኣመራራሓ ክረጋገጽ ዝኸእል።

እዚ ደሞክራሲያዊ ውሽጣዊ ህንጻት እዚ ይበኩር ስለ ዘሎ እዩ ነፍስ-ወከፍ ኣብ ስልጣን ዝድይብ ሓይሊ/ፓርቲ ዝተወሰነ እዋን ኣብ ስልጣን ምስ ጸንሐ ድሒሩ ኣብ ጉቦን ስርቅን ምስ ጠሓሉ፣ ናብ ገዛኢ ደርቢ እናተሰጋገረ ፍጹም ጸረ-ደሞክራሲያዊ ስርዓተ-ምሕደራ ኣተኣታትዩ ነቲ ሕብረተ-ሰብ ክብዝብዝን ብሓይሊ ጨፍሊቐ ክሕዝን ክሳብ ብህዝባዊ ቃልሲ ዝውገድ፣ ካብ ድቃሱ ከይተበራበረ ጸሓይ ዓሪቡዎ፣ ከምቶም ኩሎም ወዲቕም ዝተረፉ ናይ ድሕረት ሓይልታት፣ ወዲቕም ዝተርፉ ውሑዳት ኣይኮኑን።

ገለ ካላ ካብ ተሞኩሮ ውድቀቶም ተማሂሮም ዳግም ኩነታቶም ከመዓራርዩ ዝቃለሱ'ውን ኣለዉ እዮም፡፡ ንሕና እዚ ጉዳይ'ዚ ኣብ መጻኢት ደሞክራሲያዊት ሃገረ ኤርትራ ከዩጋጥም ከም ውድብ ካብ ናይ ብዙሓት ሃገራት ዓወታትን ውድቀታትን ተሞኩሮ ንቐስም ኣለና ኢና ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ባህሪ ውድብና ይኹን ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ መደብ-ዕዮና ነዚ ከምዚ ዝኣመሰለ ግዕዙይ ስርዓተ-ምሕደራ ዕድል ብዘይህብ መንገዲ፡ ዝኾነ ኣብ ስልጣን ዘመጽእ ሓይሊ ካብታ ኣብ ስልጣን ዝደየብል ዕለት ጀሚሩ፡ ግልጽነትን ተሓታትነትን ብዘለዎ መንገዲ ሃገረ ኤርትራ ከመይ ክትመሓደር እያ ብዘርዘር ተቐሚጡ ዘሎ እዩ፡፡ ዝኾነ ሰልፊ ኣብ ስልጣን ዝመጽእ ይኹን ስልፍታትን ውድባት ምንጪ ኣታዊ ገንዘቦምን ቀዋምን ተንቀሳቐስን ንብረቶም ብቐጸሊ ምቁጽጻር ብዘይፍለዮ ሕጊ ዝመሓደር ክኸውን እዩ ውድብና ዝኣምን፡፡

ኣብ ብዙሓት ሃገራት ኣፍሪቃ እዚ ሕግታት'ዚ ተኣታትዮ ዝኾነ ኣብ ስልጣን ዝመጽእ መራሕ ይኹን መራሕቲ ብከምዚ ዝዓይነቱ ምቁጽጻር ዝብገስ ኣይኮነን፡፡ ገለገሊኦም ብልሽውና ሱር ምስ ሰደደ ድሕሪ ብዙሕ ጸገማት ጸረ ናይ ብልሽውና ኮሚሽናት የቐሙ፡፡ እቲ ዘቐውም ኮሚሽን ይኹን ሓጋግን ፈራድን ኣካላትን ናይ ፕሬስ መንግስታዊ መሳርሒታትን'ውን እንተኾነ፡ ናይቲ ፖለቲካዊ ስልጣን ዝሓዘ መሪሕነት ፓርቲን መንግስትን መሳርሒ ዳኣምበር ናጻ ኮይኑ ዝሰርሕ ስለ ዘይከውን ውዲሉ ሓዲሩ እቲ ስርዓት ናብ ምልክነት ተቐይሩ ውድቀቱ ዘይተርፍ ይኸውን፡፡

ንመንግስቲ ዝቆጸጸራ ውሽጣዊ ናጽነት ዘለወን ደሞክራሲያዊ ትካላትን ሰብካዊ ማሕበራሰባትን ኣብ ዘይተሃነጹሉ ናጻ ፕሬስ ኣብ ዘይዓበዩሉ ሃገር፡ ኣመሓደርቲ ሽሞኛታት ህዝቢ ነዕጹም ከገልግል'ምበር ንሶም ንህዝቢ ከገልግሉ ክም ዝተመርጹ ዘንጊያም ዓይኖም ኣእምሮኣምን ብጸረ-ደሞክራሲያዊ ኣተሓሳቦን ብልሽውናን ዓዊሩን መሪቱን ከም ጋንግሪን ቆሪጽካ ክትድርብዮም እንተዘይኮይኑ ኣብ ክመሓሸሉ ዘይክእሉ ደረጃ ይበጽሑ፡፡

ሃገር ብጥዑይ ደሞክራሲያዊ ስርዓተ-ምሕደራ ዳኣምበር ብብዝሒ ወታደራዊ ሓይልን ዘይደሞክራሲያዊ ናይ ቅንጻላ ስለያዊ ትካላትን ኣዋፊርካ ብሓውን ዓረርን ድምጺ ሓፋሽ ዓሬንካን ጨፍጨፍካን ከተማሓድር ኣይካኣልን እዩ፡፡ ስለዝኾነ ካላ እዩ፡ ምልካውያን ገዛእቲ ስርኣታት ካብ ቁጽጽሮም ወጻኢ ህዝባዊ ተቓውሞታት እናተላዕሉ ኣብ ብዙሃት ሃገራት ኣፍሪቃ ካብ ስልጣን ዝድርብይዎም ዘለው፡፡

16. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ እዚ ኣብ ወጻኢ ይኣክል ዝብል ጭርሖ ኣልዒሉ ዝካየድ ዘሎ ህዝባዊ ተቓውሞታት ብከመይ ኢኹም ትርእይዎ?

ብጀማል፡ እዚ ኣብ ወጻኢ ሃገራት ይኣክል ዝብል ጭርሖ ኣልዒሉ ጸረ ስርዓት ህግደፍ ዘካይዶ ዘሎ ህዝባዊ ተቓውሞታት ብሓቂ ዝምገስ እዩ ንብል፡፡ እዚ እቲ ሓያል ጎኑ ኮይኑ እቲ ድኹም ጎኑ ካላ፡ ነብሱ ሰሪዑ ዝተነጸረ ዕላማታት ብምሓዝ፡ ምስቶም ካልኣት ቅድሚኡ ተወዲቦም ክቃለሱ ዝጸንሑን ዘለውን ፖለቲካዊ ውድባትን ሰብካዊ ማሕበራሰባትን ተሓሳቢ ክሰፍሩ ጽላል ደምበ ተቓውሞ ኤርትራ ክረጋገጽን ተርኡ ዕዙዝ ክኸውንን ኣብ ምቅልጣፍ ሕጽረታት ይራኣዩ ምህላዉ ኣብዚ ትኹረት ሂቡ ክሰርሕ ኣለዎ ንብል፡፡

ካብዚ ሓሊፎም'ውን ሓጃፊ ዘይኮኑ ሓሓሊፎም ዝራኣዩ ኣግላሊ ዝምባሊታት ከመዓራርዮም ክጽዕር ኣለዎ ንብል፡፡ ብቐዓት ማእከሉ ገይሩ ንኣስናውና ሕብረተ-ሰብና ኣብ ግምት ዘእተወ ተሳትፎን ኣመራርሓን ኣብ ምርግጋጽ ጸዕሪታቱ ክብ ከብል ኣለዎ ንብል፡፡ ብሓጸሩ ካብ ሕሉፋት ዝወደቐ

ተሞኩሮታት ትምህርቲ ቀሰሙ። ብመርህ ዝትገርሐ ደሞክራሲዊ ቃልሲ ኣብ ምክያድን ምጉልባትን ክበቅዕ ኣለዎ። ሓይልታት ደምበ ተቓውሞ ኤርትራ ካኣ፡ ከተባብዕዎን ክተሓጋገዙዎን ናብ ሓደ ናይ ሓባር ጽላል ክሰጋገሩ ክጽዕሩ ኣለዎም ንብል።

17. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ዓንዲ ሕቕ ናይ ዝኾነ ሰውራ /ቃልሲ/ መንእሰይ ወለዶ እዩ። ኣብ ጭቡጥ ኩነታት ናይ ሃገርና መንእሰያት ክሳብ ክንደይ እዮም ከሳተፉ ጸኒሖምን ዘለዉን፡ ግደ ደቂ ኣንስትዮን ሙሁራንን ተሳትፍኦም ብኸመይ ኢኹም እትርእይዎ፡እንታይኻ ክገብሩ ኣለዎም ትብሉ?

ብ/ጀማል፡ ከምቲ ዝበልካዮ መንእሰይ ወለዶ ዓንዲ-ሕቕ ናይ ሰውራ/ ቃልሲ/ እዩ። ኣብ ሃገራዊ ሓርነታዊ ተጋድሎ ህዝብታት ኤርትራ ብትብዓትን ጅግንነትን ተቃሊሶም ከቢድ መስዋእቲ ከፊሎም ኤርትራ ነናጸን ልኡላዊትን ሃገር ክትከውን ዝገበሩ ዕድመ ንእስነቶም ኣብ ቃልሲ ዘሕለፉ ከምዚ ሕጂ ንሶም ዘለዉዎ ዕድመ ዝነበሩ መንእሰያት እዮም ነይሮም።

ካብዚ ሓርበኛዊ ብረታዊ ተጋድሎ ናይ ኣቦታቶም እዚ መስተንከራዊ ጅግንነታዊ ዓወታት ተሞኩሮ ክቐስሙ ኣለዎም ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ካብ ውድቀታቶም እውን ብምምሃር ኣብ እነካይዶ ዘለና ሓርነታዊ ቃልሲ ደሞክራሲያዊ ቃልሲና ብምሕያል ካልኣዊ ፍልልያት ካልኣዊ ቦታ ክሕዙን ኩሉ ዓቕምታት ሰውራና፡ ኣንጻር ቀዳማይ ጸላኢና ስርዓት ህግደፍ ዘቕነዎ ቃልሲ ብምክያድ ደሞክራሲያዊት ሃገረ ኤርትራ ኩወን እትኾነሉ ባይታ ኣብ ምምድማድ መሪሕ ተረኣም ክጸወቱ ይህልዎም ንብል።

እዚ ንምርግጋጽን ልዑል ተረኣም ንክጸወቱ ካኣ፡ እቲ መሪሕ ዓቕምታት ቅድሚ ኩሉን ልዕሊ ኩሉን ብደሞክራሲያዊ ኣራኣእያን ስነ-ምግባርን ዝተሃንጸ ክኸውን የድሊ፡ ብርግጽ ኣብ ዚግዘኺ ተሳትፎ መንእሰያትና ብመንጽር ዝሓለፉ እዋናት ክረኣ እንክሎ ምስቲ ዝተኸሰተ ሓዲሽ ኩነታት፡ብይኣክል ዝብል ጭርሖ ኣብ ዝካየድ ዘሎ ምንቕስቓስ ዝሓሸ ተሳትፎ የርእዩ ምህላዎም ዝተባባዕዮ።

ፍርቂ ኣካል ሕ/ሰብና ዝኾና ዋዕሮታት ደቂ-ኣንስትዮ ኤርትራ ብተመሳሰሊ ኣብ ብረታዊ ተጋድሎ ህዝቢ ኤርትራ ዘርኣዩኦ ቆራጽነትን ሓርበኝነትን ሕጂውን ሓቦ ሰኒቕን ተስፋ ከይቐረጸ ክቃለሳ ዝጸንሓ እተኾና ተሳትፎኣን ኣብ ትሑት ደረጃ ብምህላው፡ ከሓይልኦ ናይ ኩልና ምትብባዕን ምድግጋፍን የድሊ። ብዘይተሳትፎኣን ዝዕወት ሰውራ ስለዘየለ ድማ ንቕሓተን ክብ ኣቢለን ተወዲበን መሪሓዊ ተረኣን ክጸወታ ክሕገዝ ይግባእ፡ ብፍላይ ፖለቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ ካኣ ኣብ ምልዕዳን ምንቕቓስን ግቡእ ተረኣም ክጸወቱ ይግባእ ንብል።

ሙሁራን ብዝምልከት፡ ትምህርቲ መሰረት ናይ ፍልጠትን ምዕባሌን ከም ምኻኑ መጠን፡ ኣብ ዝተፈላለዩ ዓውደ ፍልጠት ትምህርቲ ዝቐሰሙ ኤርትራውያን ብብመዳይ ትምህርቶም ኣብ ምህናጽ ሃገር ኣገዳሲ ተራ ዘለዎም ይኹኑ ዳኣምበር ሃገር ኣብ ምምራሕን ምምሕዳርን ግን ካብ ድሑር ሕብረተ-ሰብኣዊ ሕማማት ዝተናገፉን ደሞክራሲያዊ ኣታሓሳስባ ዝጨበጡን ብተግባር ክሰርሑሉ ዝበቕዑ ደሞክራሲያውያን ክኾኑ ይህልዎም። ብሓጺሩ ሃገር ንምምራሕ ኣካዳሚያዊ ፍልጠት ዝቐሰመ በዓል ሞያ ምኻን ጥራሕ ንበይኑ እኹል ኣይኮነን፡ ደሞክራሲያዊ ምሁር እንኮላይ ክኸውን ኣለዎ።

በዚ መሰረት ምሁር ንነብሱን ንሃገሩን ክጠቕም ኣብ መጻኢት ደሞክራሲያዊት ሃገረ-ኤርትራ ሰፊሕ ናይ ትምህርትን ምርምርን ዕድል ክኸፈተሉን፡ነጻ ኮይኑ ክሰርሑን ጥጡሕ ባይታ ክምድመደሉ የድሊ ንብል። እዚ ንምርግጋጽ ካኣ ንቕሓቱ ሓፍ ኣቢሉ መሪሓዊ ተርኡ እናተጸወተ ስርዓት ህግደፍ ኣብ

ምውጋድ ልዑል ተርኢ ክጸወት የድሊ። አብዚ ሓይልታት ደምቡ-ተቻውሞ ኤርትራ ነዞም ወጹዓት ክፍልታት ሕብረተ-ሰብና ዝኾኑ መንእሰያትን ደቂ አንስትዮ ሙሁራንን ከምቲ ዝግባእ ተረኦም ክጸወቱ ኣብ ምግባር ዝጸንሑም ደኽመታት ኣስተኻኻሊሎም ኣብ ምሕጋዞም ግዴኦም ክጸወቱ ይግባእ ንብል።

18. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ እዞም ኣብ መራኽቢ ብዙሓን ሳትላይት ተሌቪዥን ከፊቶም ኣብ ዜናዊ ስርሓት ዝነጥፉ ዘለዉ፡ ሃገራውያን ኣብ ንጥፊታቶም ዘለኩም ርእይቶ ብኸመይ ኢኹም እትገልጽዎም?

ብ/ጀማል፡ እዞም ብውልቀን ብሓባርን ኮይኖም ሳትላይት ተሌቪዥን ከፊቶም ዘለዉ ከም ባዓል ኣሰናን ኤራሳትን ወዘተ ዝኣመሰሉ ኣብ ዜናዊ ስርሓት ዝነጥፉ ዘለዉ ተቃላስቲ ኣክቲቪስትስ ግዚኦምን ጉልበቶምን ከይቐጠቡ ብዝተወሰነ ዓቕሚ ከምዚ ዝኣመሰለ ሃገራዊ ዕማም ምሽፋኖም ብጣዕሚ ክምጎሱን ክተባብዑን ዝግበኦም ሃገራውያን እዮም። ዜናዊ ዕማም ሚድያ ኣብ ግዜ ባዕዳዊ መግዛእቲ ይኹን ዘቤታዊ መግዛእቲ መሰረታዊ ለውጢን ምመጻእ ዝግበር ተጋድሎ ውገንኡ ምስቲ ጭቕን ሓፋሽ ህዝቢ ኮይኑ ኣብ ፖለቲካ-ፕሮፖጋንዳዊ ስርሓት ክነጥፍ እንከሎ፡ ንኹሉ ብዘይ ኣፋላይ እንዳተኣናገደ ዓቕሚ ሓይሊ ሰውራ ክእከብን ውድቀት ጸላኢ ክቀላጠፍን ዓቢ ተራ እዩ ዝጸወት።

ሓርነት ድሕሪ ምጉንጻፍ ካኣ ኣብ ነጻ ዝኾነት ደሞክራሲያዊት ሃገር ናይ ሚድያ ናጽነት ኣብ ዝተረጋገጸሉ ብሓደ ሸነኽ፡ ኣብ ህንጻታን ሰላማን ልምዓታን ኣገዳሲ ኣስተዋጽኦ እናበርከተ ጽጹይ ሓበሬታ ዘማሓላልፊሉ፡ ብካልእ ሸነኽ ካኣ ቡብግዚኡ ኣብቲ ስርዓት ዝራኣዩ ጸገማት ክእረሙ፡ ኣብቲ ሕብረተ-ሰብ ዝኸሰቱ ግርጭታት ካኣ ጉቡእ መፍትሒ ክረኽቡን ብደሞክራሲያዊ ኣራኣኢያ ክህነጹን ዓቢ ተራ እዩ ዝጸወት።

ኣብዚ ናትና ኣብ መስርሕ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ኣብ ዘለናሉ ህዋት እዚ ንጸረ-ህዝቢ ስርዓት ህግደፍ ንምቕላዕ ዝማሓላለፉ ሓበሬታታትን ዝተፈላለዩ መዛናጊዒታትን ዝቐርቡ ብዙሕ ጽቡቕ ነገራት ዝማሓላለፉ እንተለዉ፡ ሓደ-ሓደ ሓሓሊፎም ሳሕቲ ዝራእዩ ጎደሎታት ብጥንቓቕ ክታሓዙን ክቐርቡን ዝግበኦ፡ ብዛዕባ ጸላኢ ዝሓልፉ ኣስተ-ብህሎ ክግበረሎምን ክእረሙን ዝግባእ ኣለዉ እዮም። ንኣብነት ሓደ እዋን ብፈነው-ረድዮ ኢሳያስ መይቱ ዝበል ዜና ተማሓላለፉ ሓደ-ሓደ ናይ ዜና ማዕከናት ነቲ ሓበሬታ ከየጸረደ ዘሕለፈኦ፡ ክሳብ ገለ ፖለቲካዊ ሓይልታት እውን ከይተረፉ መርገጽ ወሲዶም ኣብ ሃገር እንታይ ይግበር ዝብል ፖሊሲ ዝቀረጽሉ ኩነት ኣጋጢሙዮ። ሕጂውን ኣብዚ ቀረባ ግዜ ኣብ ልዕሊ ውልቀ-መላኺ ስርዓት ህግደፍ ብሰራዊት ዕልዋ ክፍጸምዮ ተባሂሉ ግዜን መዓልቱን ወዘተ ተቻሊሑ፡ ብተግባር ግን ዝተኸሰተ ጉዳይ ኣይነበረን።

ከምዚኦም ዝኣመሰሉ ከይተጻረዩ ዝሓልፉ ዜናታት ይኹኑ ወይ ንፕሮፖጋንዳ ተባሂሉ፡ ከይተኸሰቱ ተኸሲቶም ኢልካ ዝቐርቡ እንተዳኣ ኮይኖም፡ ክእረሙ ዝግበኦም እናተዳጋገሙ እንተኸይደም ካኣ ህዝቢ ካብ ምድንጋር ሓሊፎም ኣብቲ ፈነው-ረድዮ ይኹን ተለቪዥን፡ እምነቱ እናጎደለ እዩ ዝኸይድ፡ ፡ ንዕልዋ ይኹን ንካልእ ዝተወጠኑ መድባት ብሓቂ እንተዳኣ ሃልዮም ካኣ እቲ ስርሓት ከይተፈጸመ ምቕልሑ እቲ ሚስጢር ክወጽእን ምፍሻል እቲ መደብዶ ኣይከውንን። መደብ ዘዩ እናሃለወ ንግዚኡ ንጸላኢ ከርዕዶ ኢልካውን ምቕልሑ ካብ ጠቕሙ ጉድኣቱ እዩ ዝግባ።

ብዝተረፈ ኣብዚ ህዝብን ሃገርን ንሓደጋ ብርሰትን ምብትታንን ተሳጢሕሉ ኣብ ዘሎ ወቕቲ ኣሰናይኹን ኤረሳት ወዘተ ብተወፋይነትን ጽንዓትን ጸረ-ስርዓት ህግደፍ ዘሳላስልዎ ዘለዉ ዜናዊ ንጥፊታትዚ ከምቲ ኣቀዲመ ዝበልክዎ ክተባባዕን ክሕገዝን ዝግበኦ ግቢ ገድላዊ ስራሕ'ዩ።

19.ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ኣብዚ ግዚ'ዚ ህዝብና ናብ ኢትዮጵያ ጥራሕ ንመዓልቲ ከባቢ ፳00 ዝኾኑ ቆልዓ-ሰበይቲ ሓዞም ንስደት ይውሕዙ ኣለዉ። እዚ ናይ ሃገር ምጽናት ሓደጋዚ ብኸመይ' ዩ ጠጠው ክብል ትብሉ። እዝስ ንሉኡላውነት ኤርትራ ናይ ምፍራስ ሓደጋ ውዲት የብሉንዶ ትብሉ?

ብ/ጀማል፡ ጸረ- ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ስርዓት ህግደፍ ከይተወገደ ኣብ ሃገርና ሰላምን ምርግጋእን ቁጠባዊ ምዕባሌን ክህሉ ስለዘይክእል ስደት ካኣ ናይዚ ሓሰረ-መከራ ህይወትዚ ውጽኢት ስለ ዝኾነ ጠጠው ክብል ኣይክእልንዩ። ስደት ግዝያዊ መፍትሒ ዳኣምበር ዘላቂ መፍትሒ ኣይኮነን። እቲ እንኮ ዘላቂ መፍትሒ ዝኸውን ስርዓት ህግደፍ ክውገድን ሰላምን ደሞክራሲን ቁጠባዊ ምዕባላ ክረጋገጽን ኩሉ ዓቕምታት ተቃላላይ ህዝብና፣ ኣዋዲድካ ተቃላጢፍካ ንምውጋዱ፣ ምቅላስ ጥራሕ'ዩ እቲ መዋጽኦ መንገዲ። እቲ ካልእ ካኣ እቲ መንእሰይ ወለዶ ምስቲ ኩሉ ኣብ ውሽጢ ሃገር ዘጋጥምዎ ዘለዉ ወጽዓታት ኣብ ክንዲ ናብ ስደት ዘምርሕ ነዚ ሽግራትዚ ተጻዊሩ ኣብ ውሽጢ ሃገር ኮይኑ፣ ነዚ መላኺ ስርዓትዚ ጸኒዑን ተቢዑን ክቃለሶ ምስ ዝኸእልዩ እቲ ፍታሕ ክቃላጠፍ ዝኸእል እምበር፣ ስደትስ ዘላቂ መፍትሒ ኣይኮነን።

ብፍላይ ካኣ ሕጂ ንመዓልቲ ከባቢ ሓሙሽተ ሚእቲ ዝኾኑ ይውሕዙ ካብ ሃለዉ፣ ንወርሒ 15 ሺሕ፣ ንዓመት 182.500 እዚ ከምዚ ኢሉ ክልተ-ሰለስተ ዓመት እንተቐጸሉ፣ ናብ ሱዳንን የመንን ሱዕድያን ጅቡትን ዝስደዱ ወሲኽካ ሃገር ገረውረው ትብል ኣላ ማለት'ዩ። እዚ ናይ ምጽናትዚ ሓደጋዚ ብምርኣይ ምናልባት ልኡላውነት ሃገር ናይ ምፍራስ ውዲት ከይህሉ ዝበልካዩ፣ እቲ ኣብ ኤርትራ ንኹሉ ምዕባሌታት ለኩቱ ብምሓዝ ንሕብረተ-ሰብና እናመዘመዘን እናጨፍጨፈን ሓሰረ-መከራ ክበልዕ ዝገብር ክስደድ ዘገድድ ኩነታት ዝጸንሖ ይኹን ዳኣምበር፣ ሕጂ ናይ ኢትዮ-ኤርትራ ናይ ሰላም ስምምዕ ተገይሩ ኣብ ዝተባህለሉ፣ ስደት ከምዚ ኢሉ ምንሃሩ ምልክት ሕቶታት ክትፈጥር ዘይካኣል ኣይኮነን። ጥርጣሬታት ክፈጥርስ ወሁብዩ። ሓቂ ውዲሉ ሓዲሩ ጎሊሁ ምውጽኡ ዘይተርፍዩ። ውዲታዊ ሸርሕታት እንተሎ ከኣ ግዚኡ ምስ ኣኸለ ክቃላዕዩ፤ ብትኹረት ምክትታሉ ጥራሕ'ዩ ዘድሊ።

20.ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ገለ ወገናት ኣብ ደምበ-ተቃውሞ ኤርትራ ውልቀ-መላኺ ኢሳያስ ካብ ስርዓት እንተተወገዱ፣ ሽግር ሃገርና ተፈቲሖ ማለት'ዩ፤ ቅዋም ክሰርሕ እንተተገይሩ እቲ ስርዓት ምቕያር ኣየድልንዩ፤ ፖለቲካዊ እሱራት እንተተፈቲሖም፣ ሃገራዊ ኣገልግሎት ናይ ግዜ ገደብ እንተተገይርሉ፣ ጉዳይ ዶብ ምስ ኢትዮጵያ እንተተፈቲሖ፣ ሽግርና ተፈቲሖዩ ዝብሉ ወገናት ኣለዉ። እዚ ከመይ ኢኹም ትርእይዎ? ብእምነትኩምክ እንታይ ዓይነት ለውጥን መፍትሕን ክረጋገጽ ኢኹም ትርእዩ?

ብ/ጀማል፡ እቶም ኣብ ደምበ-ተቃውሞ ኤርትራ ኮይኖም ኣብ ኤርትራ ክረጋገጽ ዘለዎ ለውጢ ኣመልኪቶም ዝተፈላለዩ ሓሳብ ዘቅርቡ ዘለዉ ናይ ሰለስተ ወገናት ርእይቶታት ናይ መልክዕ እምበር ናይ ትሕዝቶ ፍልልይ የብሉን። ህዝቢ ከብርስ ዝጸንሖን ዘሎን ጨቋኒ ስርዓት ህግደፍ እቲ ገዛኢ መላኺ ደርቢ ምስ ወሰንቲ ናይ ጭቕና መሳሪሕታቱ ከይተወገደ እዚ ናይ ቕንጻላ መሳሪሕታቱ እዚ ከም ዘለዎ እናሃለወ፣ ውልቀ-ሰባት ብምልጋስ ይኹን ቅዋም ብምጽግጋን ወይ ብምቅይያር ጽገናዊ ለውጥታት ገይርካ ብካልእ መልክዑ ስርዓት ክቕጽል ናይ ዝደልዩ ሸንኻት

ርእይቶዜ ዓዲ አየእቱ-አይውፍር ተመሊስካ ናብ ጭቃ ክትርግረግ ዝገብር ዘይደሞክረስያዊ አታሓሳስባን ተግባርን ካብ ናይ ደርባዊ ባህሪ ዝፈጠሮ ናይ ምውልዋል መንጸብረቕታዮ።

እዚ ሓሳብዚ ብርግጽ ገሊጾም ሳኣን ንቕሓት፣ገሊጾም ከኣ ኮነ ኢሎም ጸቢብ ውልቃውን ጉጅላውን ረብሓታቶም ቕድሚ ሃገራዊ ረብሓ ስሪያም ናይ ዝዋስኡ ርእይቶዮ። ብእምነትና ኣብ ኤርትራ ክረጋገጽ ዘለዎ ለውጢ፣ ጽገናዊ ለውጢ ዘይኮነስ ሱር-ነቀል መሰረታዊ ለውጢ ናይ ስርዓት ክረጋገጽ ኣለዎ ዝብል'ዩ እምነት ውድብና።

እቶም ወሰንቲ ኣካላት ናይቲ ገዛኢ ደርብን ንሱ ተንጠልጢሎም ዝጸንሐ ወሰንቲ ናይ ዓፈናን ቅንጻላን መሓውራቱ ዝውገደሉን፣ ንብረትን ገንዘብን ናይ ህዝብታት ኤርትራን ሰውረኦምን ገቢቱ ኣብ ውልቃውን ጉጅላውን ረብሓታቱ ከውዕሎ ዝጸንሐን ዘሎን፣ ካልኣት ናይ ሃገር ሃብትን ንረብሓታት ህዝብታት ኤርትራ ክውዕል ብዝገብር ፖሊሲ ክማሓደርን፣ ብዘይ ሕግን ፍትሕን ዝተመንዘዐ መሬትን ንብረትን ህዝቢ ብፍትሓዊ መንገዲ ናብ ዋነታቱ ክምለስ፣ ወይ ብካሕሳ ክደቕስ፣ ገበን ዝፈጸሙ ካኣ ብሕጊ ክጻዕ ምግባር'ዮ፣ እቲ ቁኑዕ መንገዲ እምበር፣ ወንጮ-እንተገመጠልካዮ ወንጮ ዝኾነ ስርዓተ-ምሕደራ ምትካልስ ትረፊ ዮብሉን። መሰረታዊ ለውጢ ዘረጋገጽ ዘተኣማምንን ዘላቕኑትን ውሕስነት ዘለዎ፣ ስርዓት ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ስርዓት ምትካል'ዩ እቲ መተካእታ ዘይርከቦ ቁኑዕ ስርዓተ-ምሕደራ ኢልና ንርኢ።

21. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ኣብ ሓደ ሃገር ዝቅረጽ ቅዋም (ሕገ-መንግስቲ) ብሓቂ ናይ ህዝቢ ረብሓ ዝውክል ደሞክራሲያዊ ቅዋም ዝባሃል ከመይ ዝኣመሰለ'ዩ?

ብ/ጀማል፡ ኣብ ሓደ ሃገር ዝቅረጽ ቅዋም (ሕገ-መንግስቲ) ኣብ ነጻን ደሞክራሲያዊ ሃዋሁ ኣብ ዝሰፈኖ ክውንነት ህዝቢ ብዘይሸለብ-ገለብን ተጽዕኖታትን እሕሸኒ'ዩ ዝብሎም ኣማራጺታት ከቅርብ ዝኸእል ምስ ዝኸውንን ንጭቡጥ ወድዓዊ ኩነታት ሃገርናን ሕብረተ-ሰብናን ኣብ ጸብጻብ ዝእተወ ኮይኑ ምስ ዝቅረጽ ዳኣምበር፣ ኣብ ትሕቲ ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ጨፍጫፊ ኣረሚናዊ ስርዓት ኮይንካ ክትሃረብን ክትጽሕፍን ሓሳብካ ብነጻ ክትገልጽን ኣብ ዘይትኸእለሉ፣ ብሓጺሩ ኣብ ዘይደሞክራሲያዊ ሃዋሁ ኪንካ፣ ደሞክራሲያዊ ቅዋም ወይ ሕገ-መንግስቲ ክትቀርጽ ኣይትኸእልን ኢኻ። ካብ ድሌት ህዝቢ ወጻኢ እንተተገደሩ ከኣ ዘይደሞክራሲያዊ ቅዋም ወይ ሕገ-መንግስቲ እዩ ዝኸው። ስለዚ ቅዋም /ሕገ-መንግስቲ/ እቲ ህዝቢ ናተይ እዩ ዝብሎ ብዘይ ስኽፍታታት ምሉእ ተሳትፍኡ ዘረጋገጸሉ ክኸውን እንከሎ'ዩ ቅቡል ዝኸውንን ኣብ ተግባር ኣዋዓልኡ ሽግር ዘይፈጥርን ዝኸውን።

22. ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ኣብ መጨረሻታ ንህዝቢ ኤርትራን ተቃላስቲ ሓይልታቱን ከተሕልፎ እትደሊ መልእኽቲ እንተሎ ዕድል ከንህበካ።

ብ/ጀማል፡ ንህዝቢ ኤርትራን ተቃላስቲ ሓይልታቱን ከማሓላልፎ ዝደሊ መልእኽቲ፡-

1. ኣብ ትሕቲ ጨፍጫፊ ኣረሚናዊ ስርዓት ኮይንኳ ን28 ዓመታት ሓሰረ-መከረኻ ዝረኣኻ ተቃላሳይ ህዝብና፣ ተስፋ ከይቆረጸካ ከምቲ ንብረታዊ ቃልሲ ከተዕውት ንባዕዳዊ ጸላኢ ከይተምበርኽካ ዝተረባረብካ ሕጂውን ነዚ መላኽ ገባቲ ስርዓትዚ ካብ እንግዳዓኻ ከይደርበኻ እፎይታ ስለዘይትረክብ ንምውጋዱ ከይተሓለልካ ተቃለስ።
2. ኣብ ትሕቲ ጨቋኒ ስርዓት ከም ባሮት ከተገልግልዎ ተፈሪድኩም ዘለኹም ጭቁናት ኣባላት ሰራዊት፣ረብሓኹም ረብሓ ሓፋሽ ህዝብኹም ስለ ዝኾነ፣ ሓንሳብን ንሓዋሩን ነዚ ጨካን በላዒ-ሰብ

አረሜናዊ ስርዓት እዚ ከይወገድኩም ቀሲንኩም ህይወትኩም ክትመርሑ ስለዘይትኸእሉ ሕጂውን ምስ ወጹዕ ህዝብኹም ወጊንኩም ኣብ ምእላዩ ሓርበኛዊ ተራኹም ተጻወቱ።

3. ኣብ ፈቀዶ ወጻኢ ሃገራት ዲያስፖራ ተሰዲድኩም ንነብስኹምን ስድራ-ቤትኩምን ቤተ-ሰብኩምን ክትሕግዙ ከርተት ትብሉ ዘለኹም ደቂ ሃገር፣ እቲ ስርዓት ኩሉ ግዜ እዚ ክፈሉ፣ እዚ ወስኹ እናበለ ጸማ-ርሃጽኩም እናመዘመዘኩም፣ ዝተወሰነ ግዝያዊ ጥቅምታት ከይጎድለኩም ክትብሉ፣ ህዝብን ሃገርን ኣብ ሓደጋ ወዲቅሉ ኣብ ዘሎ ህሞት፣ ስርዓት ብወሽጡ ቆንቁኑ ነቀይ-ነቀይ ኣብዝብለሉ ወቅቲ ኣብ ነጌ ህዝብኹም ጠጠው ኢልኩም ኣብ ደምበ-ተቓውሞ ምስ ዘለዉ ተቓለስቲ ኣሕዋትኩም ኮይንኩም ሕጂ ሃገር ኣድሕ፡ ምስ ወደቀት ምቁዛም ድሕሪ ማይ ናብ ባዓቲ ዋጋ የበሉን።

4. ደምበ-ተቓውሞ ኤርትራ ካብ ሕሉፍ ተሞኩሮታቱ ትምህርቲ ቀሲሙ ኣብዚ ሕጂ ሃገር ኣብ ቀራና መንገዲ ተንጠልጢላትሉ ዘላ ግዜ ንምድሓና ዝግበር ቃልሲ፣ካብ ማንም ግዜ ንላዕሊ ህጽጽነቱ ግዜ ዘይህብ ምዃን ባይቶ፣ ካብ ባይቶ ወጻኢ፣ ውድባት ፣ሰባኸ ማሕበራት፣ ብጭርሖ ይኣክል ዝካየድ ምንቅስቃሳት እንዳተባህለ ማዕዶ ንማዕዶ ኮይኑ ነናቱ ምንቅስቃሳት ጥራሕ ክርኢ እንተዳኣኮይኑ፣ እቲ ሓደጋ ብጣዕሚ ከቢድዮ ክኸውን። ብሓጺና እዛ ሕጂ ኣብ ክሊ ጽንኩር መድረኽ፣ ብሩህ መጻኢ እተርኢ ዘላ ንእሽቶ ብርሃን፣ ኣብ ክንዲ መሊሳ ምኹላዓ፣ ብግዜ ኣንጻር ምድንጓይ እንተደኣሃልዩ፣ክትጽልምት ከም እትኸእል ኣብ ጸብጸብ የእቲና ናተይ-ናትካ ዝብል ጸቢብ ኣካይዳታት ሰጊርና፣ ናብ ሓደ ዝሰፍሖ ጽላል ደምበ-ተቓውሞ ክንጠራነፍ መድረኽ ይሓተና ኣሎ። ፖለቲካዊ ሓይልታት እውን ናትና ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር ክንገብር መድረኽ ይጠልቦና ስለ ዘሎ፣ ነዚ ንምዕዋት ኩልና ንረባረብ እብል።

ህዝባዊ ደሞክራሲ፡ ብጻይ ጀማል፣ ነዚ ስፍሕ ዝበለ ቃለ-መሕትትዚ ብምግባር፣ ንዝሃብካና ዕሙቕ ዝበለ መልስታት ብስም ተኸታተልቲ /መንበ-ብቲ/ መጽሔት ህዝባዊ ደሞክራሲ ደጊምና ከነመስግነካ ንፎቱ።

ብ/ጀማል፡ ኣኅውን ሓሳባተይ ንክገልጽ ንዝተሞህነኒ ዕድል ከመስግነኩም እፎቱ፣ ይቐንዩለይ በርትዑ እብል።

ዓወት ንሓርነታዊ ቃልስና!

ዓመቱን ገዛርክታዎቹ ቆይታላቸው!